

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2013. április XXIV. évf. 4. szám – 390 Ft

HAZATÉRÉS

97708953300613004

Kőbe vésve, bronzba öntve

AZ EMBER, AKINEK KÉT SÍRJA VAN

Bár a magyar tüzérség „hivatalosan” éppen 100 éve létezik – megalakulását ugyanis 1913. március elsejére datálják a történészek –, a fegyvernem hazai hagyományai lényegesen mélyebben gyökereznek, történetének talán legdicőségesebb korszaka pedig az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idejére tehető. E másfél év egyik legnagyobb alakja volt barenfelsi Psotta (vagy Psota) Mór ezredes (1807–1863), Görgői Artúr tábornok tüzérségének parancsnoka, aki múlhatatlan érdemeket szerzett egyrészt a honvéd tüzérség megszervezése, másrészt annak vezetése és irányítása tekintetében. Alakját egyik festményén Than Mór is megörökítette: egészen pontosan azt a jelenetet, amikor a kápolnai csata második napján, 1849. február 27-én Mednyánszky Cézár tábori lelkéssel közösen vezeti rohamra a Zanini- gyalogezred katonáit.

Psotta Mór a felvidéki Bazinban született, egy morva család gyermekeként. Fialon belépett a császári-királyi haderőbe, 1848-ban a cseh–morva kiegészítésű 5. Bervaldo tüzérezred tagjaként Magyarországon, közelebbről Pesten szolgált. Haladó gondolkodású ember lévén megérte, hogy miről szólnak a magyarországi változások, s azokkal azonosulni is tudott. Nem véletlen tehát, hogy a Bervaldo-ezred más tagjaival együtt ő is szerepet vállalt az első magyar tüzérlöveg felállításában, állományának kiképzésében.

– Ez a tüzérlöveg – melynek létrehozásáról egyébként az 1848 májusában kiadott minisztertanácsi rendelet döntött – Psotta vezetésével indult útnak Pákozdra, ám a csatában már nem az ő, hanem a Bervaldo-ezredben is vele szolgált Mack József irányításával vett részt, meglehetősen sikerrel – tudjuk meg dr. Csikány Tamás ezredestől, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának oktatójától, a téma szakértőjétől.

Psotta ugyanis visszatért Pestre és folytatta a tüzérség szervezését, az újabb és újabb ütegek személyzetének kiképzését. Később a főhadiszintre, a Lajta mentén állomásozó feldunai hadsereg élére 1848 novemberében kinevezett Görgői Artúr vezérőrnagy mellé került, mint tüzérségi felügyelő.

– E minőségében levette a fővezér válláról a tüzérséggel kapcsolatos összes terhet. Görgői szinte nem is foglalkozott a fegyvernem ügyeivel, mert tudta, hogy Psotta Mór szakértelmében, döntései helyességében abszolút megbízhat. Bárna kijelenthetjük tehát, hogy személye a magyar főszerep tüzérségét szervező, irányító katonaként hatalmas jelentőséggel bír – jegyzi meg Csikány Tamás ezredes, majd hozzáteszi: az alkalmazásbeli kérdések terén is számos formabontó megoldás fűződik a nevéhez. Psotta például megpróbálta minél mozgékonyabbá tenni ütegeit. Tüzérei nem maradtak sokáig egy állásban, sokszor változtatták a helyüket, s mindig ott tűntek fel, ahol a legnagyobb szükség volt rájuk. Ezt a kockázatoktól korántsem mentes eljárást az indokolta, hogy a honvédseregnek kisebb teret kapott az amúgy rendkívüli jelentőséggel bíró tartalékképzés, már csak azért is, mert kevés volt a jól képzett tüzér. Ugyanerre az okra vezethető vissza Psotta egy másik újítása is: a magyar oldalon (ellentétben a császári haderővel) egy üteg hat helyett nyolc lövegéből állt. Egyrészt így a honvédsereg adott esetben nagyobb tüzerőt képviselhetett, másrészt kevesebb parancsnok is elég volt a vezetéshez.

A szabadságharc leverése után Psotta Mór a császári haditörvényszék halálra ítélt, később ezt az ítéletet várfogságra módosították. Kegyelemmel szabadult, ám sok jóval ezután sem kényeztette a sors: Pesten, nagy szegénységben tengette mindennapjait. Görgői Artúr tántoríthatatlan híveként nem tudta feldolgozni azt, hogy korábbi parancsnokát igaztalanul támadták, árulónak kiáltották ki. Valószínűleg ez vezetett ahhoz, hogy végül öngyilkosságot követett el: egy utolsó levélben búcsút vett testvérétől és barátaitól – köztük magától Görgéitől is –, majd kísértelt a tabáni temetőbe, a Buda ostrománál (1849. május 21.) elesett honvédek közös sírjához, s ott késével szívén szúrta magát.

Psotta Mór ma Budapesten, a Fiumei úti temető 31/2-es parcellájában alussza örök álmát. Az 1970-es években, feltehetőleg a hamvaival együtt ide helyezték át a Buda visszavételét megelőző harcokban, 1849. május 8-án elesett Schittenhelm Ede honvéd tüzér közterületen állt sírját is, melyet a Budapesti Polgári Lovászegylet tagjai faragtattak még 1904-ben. A II. kerületi Bimbó út és Alvinci út kereszteződésénél sétálva ugyanakkor ma is láthatunk egy sírlepleket Schittenhelm Ede nevével. Ez a Fiumei úti temetőben lévő, immár 109 éves sírkő pontos mása, melyet lokálpatrióták kezdeményezésére – az önkormányzat támogatásával – újra elkészítetttek, és 2004-ben az eredeti helytől nem messze ismét felállították.

Feith László

28

A MÁRCIUS 14-ÉN RÁNK TÖRT ÍTÉLETIDŐ ORSZÁGSZERTE KOMOLY VÁLSÁGHELYZETET TEREMTETT. A MENTÉSBEN, A KÁROK FELSZÁMOLÁSÁBAN, ILLETVE A HELYREÁLLÍTÁSI MUNKÁLATOKBAN OROSZLÁNRSZT VÁLLALT A MAGYAR HONVÉDSÉG.

24 Cseklán István vadászpilotának készült, ám végül egy új fegyvernem meghonosításában játszott fontos szerepet.

38 Hat katonai rendész gyors és szakszerű segítségnyújtással előzött meg egy lehetséges tragédiát az M5-ös autópályán.

46 Hiába alakult meg már a kiegyezést követő évben a magyar királyi honvédség, tüzérsége csak 1913-tól lehetett.

A MAGYAR HONVÉD MAGAZIN KÖVETKEZŐ SZÁMA 2013. MÁJUS 10-ÉN JELENIK MEG.

52 A pécsi egyetlen katonai egyenruhák komfortosságát vizsgálják, amihez igénybe veszik Béla képességeit is.

Az ember, akinek két sírja van	3
PRT-KRÓNIKA	
Hazatérés	6
Táborzárás	10
NAGYVILÁG	
Missziós hírek	14
Radar	16
HADERŐ	
Hazai pályán	18
SEREGSZEMLE	
Márciusban történt	20
Alakulatalapító	24
Tettük a dolgunkat	28
Tábori posta	31
Százéves katonaváros	35
Életmentők	38
HADITECHNIKA	
A mostohatestvér	40
Erőnyerő	42
HÁTORSZÁG	
Újjaszületés	46
Nem születünk katonának...	50
Ha kell, izzad, ha kell, fázik...	52
Nemzeti Honvéd	54
A nulláról indulva	57
Közérdekű	60
Könnyes mosoly	62

A Honvédelmi Minisztérium magazinja XXIV. évfolyam 2013. 4. szám
 Kiadja a HM ZRÍNYI Térképszéti és Kommunikációs Szolgáltató Közhatalú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság.
Felelős kiadó:
 DR. BOZSONYI KÁROLY
 ügyvezető
Nyomatás:
 A kft. saját nyomdájában
Felelős vezető:
 A kft. ügyvezetője
Szerkesztőség: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/B Postacím: 1440 Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315, HM: 27-913 fax: 459-5351
 E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:
 TÖRÖS ISTVÁN
Főszerkesztő-helyettes:
 SZABÓ BÉLA
Olvasószerkesztő:
 M. TÓTH GYÖRGY
Lapszerkesztők:
 TRAUTMANN BALÁZS, FEITH LÁSZLÓ
Fotóriporterek:
 DÉVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR, KRASZNAI-NEHREBECKZY MÁRIA, RÁCZ TÜNDE (KÉPSZERKESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ
Tervezőszerkesztő:
 GRÓF ISTVÁN
E HAVI MAGAZINUNKAT
 FEITH LÁSZLÓ SZERKESZTETTE
Borító: RácZ Tünde

ISSN: 0865-6932
 Lapunk az Európai Katonai Sajtószövetség (European Military Press Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletéga (1008 Bp. VIII., Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlap-elfozetes@posta.hu, faxon: 303-3440.
További információ:
 06-80-444-444

HAZATÉRÉS

A MAGYAR KATONÁK EMBERSÉGBŐL ÉS SEGÍTŐKÉSZSÉGBŐL JELESRE VIZSGÁZTAK, FELADATAIKAT MARADÉKTALANUL ELVÉGEZVE, NYOMOT HAGYTAK OTT, AHOL SZOLGÁLTAK – FOGALMAZOTT ORBÁN VIKTOR MINISZTERELNÖK AZ MH PRT AFGANISZTÁNBÓL HAZATÉRŐ UTOLSÓ VÁLTÁSÁNAK FOGADÁSÁN BUDAPESTEN, A LISZT FERENC REPÜLŐTÉREN.

A parancsnoki beosztás átvételét követően dr. Nyerki József nagykövettel, a Külügyminisztérium helyi képviselőjével közösen jelentettük a helyi politikai vezetésnek, hogy váltásunk a magyar PRT utolsó váltása, és meg fogjuk kezdeni a felszámolást, illetve a hazatelepítést – emlékszik vissza első teendőire Sipos Antal ezredes, az MH Tartományi Újjáépítési Csoport 13. váltásának parancsnoka. – E feladataink ütemezéséről, végrehajtásának részleteiről 2012 szeptembere óta folytatunk diplomáciai tárgyalásokat mind a Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erőkkel (ISAF), mind pedig a helyi vezetőkkel.

Camp Pannonia volt az egyetlen magyar üzemeltetésű tábor Afganisztánban. Ismeretes, a Magyar Honvédség 2006 őszén holland kontingenstől vette át a területet, egyszersmind a tartományi újjáépítési feladatokat.

– Parancsba kapott feladatainknak megfelelően, nem bontottunk el semmit – mondta Sipos ezredes. – Az afgán félnek így módon több mint négyszázmillió forint értékű ingó és ingatlan vagyont, például páncélozott terepjárókat, lakó- és irodakonténereket, kondicionáló gépeket és konyhai felszereléseket adott át a magyar állam. A kontingens kivonása során keletkezett mintegy 40 konténernyi szakanyagból 25-öt szállítanak Magyarországra.

A táborból hazaszállított kegyeleti emlékhelyek a Magyar Honvédség alakulataihoz kerülnek. Az afganisztáni szolgálatteljesítés közben elhunyt magyar katonák fekete márványtábláit – Hende Csaba miniszter szándéka szerint – a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum belső udvarában helyezik el, ahol mindenki fejét hajthat emléküik előtt.

A Pannónia-tábor afgán kézbe adását több hónapos tárgyalássorozat előzte meg, a részleteket az erre a célra létre-

MAGYAR HONVÉD

hozott afgán–magyar tartományi vegyes bizottság pontosította. Az afgán kormányzat a tábor átvételére és további üzemeltetésére az Afgán Nemzeti Biztonsági Erőket (ANSF) jelölte ki.

Az afgán állam a biztonsági felelősség átadásával (transition) párhuzamosan, folyamatosan veszi át az országban állomásozó nemzetközi erőktől és szervezeteiktől a különböző tevékenységek ellátását, köztük a kormányzati és a fejlesztési feladatokat is. Az elmúlt évek közös munkájának eredményeként az ANSF ma már a lakosság 87%-ának biztonságát képes garantálni, sőt, vezetésükkel hajtják végre a katonai műveletek 80%-át is.

Vida-Szűcs Hajnalka főhadnagy, CIMIC-tiszt már harmadik alkalommal szolgált Pol-e Khomriban; az ő feladata

MAGYAR HONVÉD

PRT-13

2012. SZEPTEMBER – 2013. MÁRCIUS

volt, hogy lezárja a tartományi újjáépítési csoport fejlesztési projektjeit.

– Felelősségi területünkön nagyon sokan ismertek. Az afgán emberek elfogadták a magyar jelenlétet, azt, hogy segíteni akarunk egy jobb, békésebb élet körülményeinek megteremtésében.

Az itthon vöröskeresztes önkéntesként is dolgozó katonánál hozzátette: az afganisztáni háromszor hat hónap emlékei sokat jelentenek számára, és re-

méli, hogy egyszer majd újból visszajöhet a közép-ázsiai országba.

A PRT legutolsó fejlesztési projektje a Hazrat Zaid általános iskola 12 tanteremének felújítása volt. Az átadásra 2013. február 24-én került sor. Az évek alatt közel 400 magyar projekt megvalósításával javították a tartománybeli oktatási körülményeket. Kilenc (többnyire 6–8 osztályos) új általános iskola épült fel a magyar kormány oktatási programjainak keretében, amelyek 40-50 ezer tanköteles gyermeket, közülük 20 ezer leánygyermeket érintettek. Az egyik legnagyobb projekt során építették fel

a 24 tantermes, kétszintes Zaman Khil iskolát. Magyar segítséggel bővült vagy újult meg 15 iskola, s emellett számos esetben, különböző oktatási eszközökkel, iskolapadokkal, táblákkal és egyéb tanszerekkel segítettek Baghlán tartomány iskoláit és tanulóit. Az oktatási infrastruktúra feltételeinek javulása a tartomány tanköteles korú gyermekeinek mintegy 15 százalékát érintette, s e programok javították a nemek közötti esélyegyenlőséget is.

Hat és fél év után véget ért a közös munka. Domján László vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka 2005-ben tagja volt a magyar tartományi újjáépítési csoport leendő feladatait felmérő delegációnak. 2013.

február 25-én, a Camp Pannoniában tartott záróünnepségen a tartományi vezetőknek és a nemzetközi együttműködők képviselőinek ő jelentette be: a PRT március elejével befejezi tevékenységét. A tábormok nem csak az elvégzett munkáról szólt, de felvázolta a jövő lehetőségeit is.

– A magyar katonáknak tovább kell menniük, hiszen az a nemzetközi közösség, amely Afganisztán újjáépítését, fellendítését tűzte zászlajára, más feladatra szólít bennünket. Ezzel Baghlán tartomány életében is új szakasz kezdődik. A nemzetközi közösség folyamatosan csökkenő támogatása mellett az afgánoknak kell kezükbe venni a tartomány igazgatását, biztonságának garantálását, a jövőt jelentő oktatási és más, közigazgatási fejlesztéseket. Amikor Sultan Mohammad Ebadí tartományi kormányzóval elköszöntünk egymástól, kifejeztük óhajunkat, hogy a jelenleg Magyarországon tanuló 25 afgán diák legyen a híd nemzetek között.

A PRT-13 katonái Hende Csaba honvédelmi miniszter vezetésével, a Luftwaffe szállító-repülőgépen tettek meg 199 napos szolgálatuk utolsó, hététnapos repülőútját. A meghívott vendégek, köztük Kocsis Máté, az Országgyűlés honvédelmi és rendészeti bizottságának elnöke, a diplomaták, a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség vezetői, a korábbi PRT-parancsnokok, va-

lamint a családtagok jelenlétében Orbán Viktor miniszterelnök köszöntötte a katonákat.

– Büszkék lehetek szüleitekre – szölte a miniszterelnök előbb a jelen lévő gyerekekhez, majd elismerésének hangot adva így folytatta ünnepi beszédét: önként elvégezték feladataikat, segítőkészségből, emberségből jelesre vizsgáltak, és nyomot hagytak ott, ahol szolgáltak. Leszögezte: a katonák a hazát védtek Afganisztánban, hiszen azon szövetség

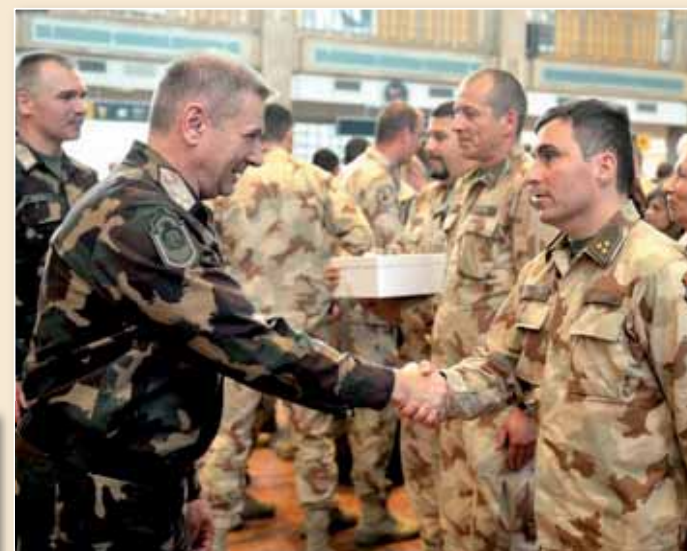
katonai missziójában teljesítették szolgálatot, amely garantálja Magyarország védelmét.

Orbán Viktor szólt a más missziókban, továbbra is Afganisztánban szolgáló több száz magyar katonáról, és megemlékezett a hivatásukért életüket adó hősi halottakról.

A miniszterelnök kiemelte: a PRT-ben szolgálatot teljesített katonák olyan tapasztalatokat szereztek, amelyekkel csak éles helyzetben vértézhették fel magukat. Magyarországnak szüksége van a most hazatérő, kipróbált honvédeire.

– Az egész ország büszke önökre – hangsúlyozta Orbán Viktor.

Dr. Benkő Tibor vezérrezdes, a Honvéd Vezérkar főnöke köszönetet mon-

dott a katonák helytállásáért, bátorságáért, munkájáért. Mint fogalmazott: a honvédek bebizonyították, hogy a speciális katonai, harcászati vagy katasztrófavédelmi feladataik végrehajtása mellett az oktatási, az egészségügyi, a beruházási és a közigazgatási feladatok megszervezésében is képesek a civil lakosság szolgálatára. Munkájukkal nemcsak a Magyar Honvédséget, hanem Magyarországot is képviselték Afganisztánban, és kivívták a helyiek elismerését.

A Honvéd Vezérkar főnökének felkérésére a megjelentek egyperces néma főhajtással emlékeztek meg az elesett bajtársakról.

A hazatérők nevében az Afganisztánban négyszer szolgált Sznopka Mátyas főtörzsmester emlékezett vissza az elmúlt hónapokra. Mint mondta, a kezdetektől fogva az elődök által megkezdett munka méltó lezárásán munkálkodtak. Az ehhez adott támogatásukért pedig köszönet illeti a hozzátartozókat is.

Hat év, tizenhárom kontingens, 2500 katona

TÁBORZÁRÁS

AZ AFGANISZTÁNI POL-E KHOMRIBAN HAT ÉS FÉL ESZTENDŐN KERESZTÜL SZOLGÁLATOT TELJESÍTETT MH PRT (PROVINCIAL RECONSTRUCTION TEAM – TARTOMÁNYI ÚJJÁÉPÍTÉSI CSOPORT) HAZATELEPÍTÉSE HÁROMSZINTŰ, KOMPLEX LÉGI, VASÚTI, KÖZÚTI ÉS VÍZI SZÁLLÍTÁST IS MAGÁBAN FOGLALÓ LOGISZTIKAI MŰVELETET IGÉNYELT.

Schmidt Zoltán ezredes, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság logisztikai műveleti főnöke, a művelet összetettségét jellemzendő, először csak néhány körülményt emel ki.

– Ha csak abba gondolunk bele, hogy a hat és fél év alatt a műveleti területen szolgált tizenhárom kontingens több mint kétezer-ötszáz katonájának feladatellátásához mennyi technikai és harceszköz, fegyverzetet szállítottunk ki Afganisztánba, s ezek közül az időközben hazaszállítottakon vagy leselejtezettekben mennyi maradt Camp Pannoniában, képet kapunk a feladat nagyságáról.

A PRT kivonásáról megszületett politikai döntés után a feladat „aprópénzre váltása” már a Honvédelmi Minisztérium, a Honvéd Vezérkar és az MH Összhaderőnemi Parancsnokság (MH ÖHP)

illetékes szervezeteire várt. Az első feladat a leltár elkészítése volt: milyen eszközökből pontosan mennyi van a PRT táborában. Ez hat és fél esztendő folyamatos anyagnyilvántartásának összevetését igényelte a 13. váltás idején kint lévő anyagokkal, majd döntést kellett hozni: mi marad kint, azt kinek adjuk át, mit hozunk haza, s mely anyagokat, eszközöket selejtezzünk le vagy semmisítünk meg a műveleti területen.

– Az eljárásrendet roppant szigorú hazai törvények és nemzetközi egyezmények szabják meg számunkra – mondja a logisztikai műveleti főnök. – A kiindulási alap az a politikai döntés volt, amely egyebek mellett azt is tartalmazta, hogy a PRT-k által használt tábornak működésképes állapotban kell átadnunk az afgán biztonsági erőknek. Vagyis a csaknem teljes infrastruktúrát, a védel-

mi berendezéseket, a lakó- és munkakonténereket, a sátrakat és az épületeket bútorzatukkal együtt, „beköltözhető” állapotban kellett otthagynunk. Ennek érdekében a Honvéd Vezérkar, az MH ÖHP és az alárendelt szervezetek képviselői helyszíni szemrevételezések során döntöttek. Őt alapul alapján határoztak az anyagok, a fegyverek és a felszerelések sorsáról. Az első kategóriába azok a felszerelési tárgyak, lőszer, robbanóanyagok tartoztak, amelyek hazaszállítása túl drága lett volna, illetve szállításukat nemzetközi egyezmények tiltották, vagy éppen amortizálódtak az évek folyamán. Ezen eszközöket már a műveleti területen leselejtezték, illetve megsemmisítették (a lőszerket felrobbantották). A második kategóriába azon eszközök tartoztak, amelyeket a PRT kivonása után is

Az Amerikai Egyesült Államoktól kölcsönbe kapott járműveket előkészítik a visszaadásra.

Schmidt Zoltán ezredes

műveleti területen szolgáló más magyar – például a kabuli nemzetközi repülőteret őrző, illetve az afgán hadsereg logisztikai és helikopteres felkészítését végző – kontingensek felhasználhattak feladataik ellátásához. A harmadik „tételt” a PRT-nek az Amerikai Egyesült Államok kormányja és hadserege által, a sikeres és biztonságos ténykedés érdekében, kölcsönbe átadott eszközök – páncélozott Hummerek, MRAP-járművek – jelentették. A negyedik, de a Magyar Honvédség számára fontos kategóriába pedig azok az eszközök, gép- és harcjárművek, felszerelési tárgyak tartoztak, amelyeket mindenképpen haza kellett szállítani, hiszen itthon és az esetleges további missziós szerepvállalás során is szükség lehet rájuk. Végül pedig a nemzetközi embargó hatálya alá nem eső anyagok és eszközök egy részét átadták az afgán biztonsági erőknek.

Ugyancsak nagy feladatot jelentett a PRT 13. váltása, valamint a kivonásban részt vevő szervezetek számára a tábor rekonstrukciója, ugyanis az afgán félnek

szennyeződéstől, veszélyes anyagoktól mentesen kellett átadniuk Camp Pannoniát, annak üzemanyag-töltő állomását és helikopter-leszállóját is, ahol a hatéves működésből fakadóan óhatatlanul szennyeződött a talaj.

A négy csoportra osztott fegyverzetet, anyagokat és eszközöket Mazar-e Sharifba kellett szállítaniuk, ahol azokat az MH Nemzeti Támogató Elem (NTE)

vette „gondozásba”. Vagyis a döntéseknek megfelelően, egy részüket eljuttatták a további is kint szolgáló magyar kontingensekhez, a többit pedig előkészítették a visszaszállításához. És ennél a pontnál álljunk meg egy pillanatra: az egész műveletben ugyanis a szállítások megszervezése és biztonságos végrehajtása volt az egyik legbonyolultabb, és sok esetben legveszélyesebb feladat.

A legtöbb anyagot ugyanis több biztosított konvojossal, támadásoknak kitett közúton kellett szállítaniuk például Pol-e Khomriból a mintegy száznyolcvan kilométerre lévő Mazar-e Sharifba. Az NTE által „Mazarban” készletezett és szállításra előkészített anyagok általában háromféle módon jutottak el rendeltetési helyükre – Magyarországra, illetve az Amerikai Egyesült Államokba.

Az amerikai hadsereg ugyanis vállalta, hogy a szabvány húszlás konténerekbe, illetve – a veszélyes anyagok esetében – amerikai szabvány szerinti konténerekbe készletezett anyagokat elszállítja. Ebben az esetben az NTE csupán átadja az eszközöket, amelyeket aztán az amerikai fél légi úton, vasúton, illetve tengeri szállítással juttatja el a célállomásra. Más eszközök és anyagok a NATO-légihid igénybevételével, illetve a stratégiai légi szállítási egyezmény (SALIS – Strategic Airlift Interim Solution) keretében, ukrán An-124-es Ruzlán gépekkel jutnak haza. 2012 decemberében Antonov óriásgépek hozták Budapestre, a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérre a PRT BTR-harcjarmúveit. (A SALIS-t tizenöt európai ország, valamint Kanada hozta létre annak érdekében, hogy a fenntartásban vállalt befizetések arányában önálló stratégiai légi szállítási kapacitással rendelkezzenek.)

– De bármilyen úton is távoznak az anyagok és az eszközök Afganisztánból, egy biztos, akár külföldön, akár itthon, velünk „találkoznak” először – tudom meg Bárdos Antal ezredestől, az MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezred parancsnokától Kaposváron.

Ez csak természetes – mondhatnánk –, hiszen a „Boconádi” minden misszió kezdő- és végpontja. A kontingensek kiutazása előtt ők gyűjtik össze a felszereléseket az ország minden részéből, majd szállítják azokat a kiinduló repterekre, vasútállomásokra, kikötőkbe. S

ugyancsak ők gyűjtik össze azokat a hazaszállítás után, majd juttatják vissza „származási helyükre”. A leltár elkészítésétől a szállítások megszervezésén keresztül a „lecsengetésig” részt vesznek a teljes folyamatban. Ebben a munkában a már említett vezérkari és össz-

Málházás légi szállításhoz.

A nem szállítható lőszerket, robbanóanyagokat, még Afganisztánban megsemmisítették.

Mazar-e Sarifban, a magyar PRT utolsó váltásának hivatalos búcsúünnepségén Hende Csaba honvédelmi miniszter átveszi a csapatzászlót a parancsnoktól, Sipos Antal ezredestől.

haderónemi parancsnoksági szervezetek mellett szorosan együttműködnek az MH Katonai Közlekedési Központtal, az MH Veszélyesanyag-ellátó Központtal, valamint az MH Logisztikai Ellátó Központtal is.

– Az ezred rendelkezik a hosszú évek óta eredményes munkájához nélkülöz-

Bárdos Antal ezredes

Ami pedig a PRT hazatelepítését illeti, mint minden más esetben, a biztonságos szállítás mellett a költségtakarékosság a fő szempont. A legutóbb hazahozott BTR-eket sem „utaztattuk meg” az országban; átvételük után budapesti telephelyen helyeztük el a harcjarmúveket, s majd onnan fogjuk továbbítani azokat az „anyaalakulataikhoz”.

Az MH PRT hazatelepítésében részt vett szervezetek vezetőivel folytatott beszélgetésekből az is kiderült, hogy a mostani logisztikai műveletnek voltak előzményei. Több hasonló volumenű feladatot is végrehajtottak már az elmúlt években: hazahozták Irakból az MH Szállítózászlóalj-t, felszámolták Pristinában a KFOR Szent

hetetlen szakemberekkel, szállítóeszközökkel – mondja Bárdos ezredes. – Ha kell, Pápára megyünk az eszközökért, de ha úgy hozza a sors, akkor németországi repülőtérrel, vagy éppen a szlovéniai Koper kikötőjéből hozzuk el azokat. A mindenkori feladattól függ, hogy kamionokkal vagy vonaton szállítunk-e.

László táborát, és hasonló logisztikai művelet keretében jutatták ki a NATO Reagáló Erő Steadfast Jaguar 2006, zöld-foki-szigeteki gyakorlatára a víz-tisztító század eszközeit is. De ide sorolhatjuk az iraki hadsereg részére átadott mintegy hetven T-72-es harckocsi kijuttatását is.

KABULBAN A 2. VÁLTÁS

Megérkezett az afganisztáni művelési területre a Magyar Honvédség Kabul Nemzetközi Repülőtér Őr- és Biztosító Kontingens (MH KNR ÓBK) 2. váltása, melynek tagjai a beillesztő foglalkozásokon ismerték meg a tábort és a biztonsági szabályokat, továbbá átvették a logisztikai anyagokat, a beosztásokat, illetve az ahhoz kapcsolódó feladatokat. Mivel táboruk a tengerszint felett 1800 méter magasan fekszik, az első napok legnagyobb kihívása az akklimatizálódás volt. A Kabul Nemzetközi Repülőtér Afganisztán legfontosabb légi kikötője, az évi utasforgalma meghaladja a kétmillió főt. A repülőtér jelenleg az ISAF parancsnoksága alatt működik, a szövetséges erők féléves periódusokban látják el szolgálati feladataikat.

MH KNR ÓBK

Az MH Kabul Nemzetközi Repülőtér Őr- és Biztosító Kontingensének (MH KNR ÓBK) állománya is megemlékezett nemzeti ünnepünkről, március 15-éről. A rendezvényen az MH KNR ÓBK katonáin kívül részt vettek egyéni beosztásban szolgálatot teljesítők, az MH Légi Kiképzést Támogató Csoport (Air Mentor Team), az MH Légi Tanácsadó Csoport (Air Advisory Team) és az MH Nemzeti Támogató Elem tagjai is. Az állománygyűlésen szolgálati jeleket adtak át és ismertették az előléptetési parancsokat.

MH KNR ÓBK

ÜNNEPI ÁLLOMÁNGYÜLÉS

EZÜST SZABLYA

A nagyrészt az MH 5. Bocskai István Lövészdandár katonái alkotta MH KFOR Kontingens 8. váltása az Ezüst Szablya (Silver Saber) gyakorlaton sajátította el a KFOR-erők tömegkezelési eljárásait. Az első napon a parancsnokok elméleti felkészítésére került sor, míg a másodikon a tömegszállítás során használatos eljárásmodokot gyakorolta be a teljes állomány. A harmadik napon, bemutató keretében végrehajtott gyakorlatot a KFOR parancsnokhelyettese, Bojan Pograjc dandártábornok megfelelő hatékonyságának értékelte.

Kép és szöveg: Szmolenszki Ildikó őrnagy

OSZTRÁK KITÜNTETÉS MAGYAR TÁBORNOKNAK

Az elmúlt egy évben az EUFOR ALTHEA misszió törzsfőnökeként végzett munkája elismeréséül az Osztrák Szövetségi Hadsereg Katonai Érdemérem kitüntetését vehette át Sipoos Ernő Péter dandártábornok dr. Köck Donatustól, Ausztria bosznia-hercegovinai nagykövetétől. Az ünnepség keretében Sipoos tábornok egyúttal átadta EUFOR-törzsfőnöki beosztását utódjának, Szpisják József mermők dandártábornoknak. A leköszönő törzsfőnök elmondta: eddigi katonai pályafutása során ez az első olyan elismerés, amelyet más nemzetől kapott, s minden külszolgálatot teljesítő katonára óriási megtiszteltetés, ha munkáját külföldi kitüntetéssel is méltányolják.

Kép és szöveg: Szűcs László

PARANCSNOKVÁLTÁS

Új parancsnoka van az EUFOR Többnemzeti Zászlóaljnak (Multinational Battalion – MNBN): mandátuma lejártával Hartmut Ömer alezredes Alfred Steingress alezredesnek adta át a beosztást. A sarajevói Butmir táborban megtartott átadás-átvételi ünnepségen megjelent az EUFOR parancsnoka, Dieter Heidecker vezérőrnagy és a parancsnokság törzsfőnöke, Szpisják József mermők dandártábornok is. A leköszönő és az új parancsnokot az MNBN osztrák, török és magyar katonáiból álló díszalegysége fogadta. Hartmut Ömer alezredes köszönetet mondott a katonák kimagasló teljesítményéért, majd hivatalosan is átadta a többnemzeti alegységet Alfred Steingress alezredesnek.

PéNZ Zsolt őrnagy

CIPRUSI MEDÁLPARADÉ

Nicosiában, az ütközőzónában található egykori nemzetközi repülőtéren rendezték meg az UNFICYP medálparadéját. A légikikötőt jelenleg az ENSZ helikopteres egységek ad otthont, annak hangárjában sorakoztak fel a misszió tíz tagországnak katonái, köztük 24 magyar békefenntartó. A központi medálparadét követően a szektorokban szolgálok, valamint a parancsnoki tartalék erők is megrendezték saját ünnepségüket. A magyar katonák a 4-es szektorban szolgálnak; medálparadéjukat a dheriniai amfiteátrumban tartották.

Dr. Jakab László főhadnagy, Terék Tamás

BEMUTAKOZOTT AZ AV8

A malajziai fegyveres erők napján mutatkozott be először a nyilvánosságnak a Törökország segítségével gyártott AV8 Pars 8x8-as kerékképletű, kétélű páncélozott szállítójármű. A török FNSS Defence Systems vállalat Pars járművét alakították át a malajziai követelményeknek megfelelően. A 2010-es megrendelés összesen 257 járműről szól, amelyeket 2018-ig kell leszállítani a helyi DEFTech vállalatcsoportnak. A járművek közül 114 csapat szállító harcjárművet 25 milliméteres ATK M242 Bushmaster gépágyús toronnyal, 54 csapat szállítót pedig a dél-afrikai Denel 30 milliméteres gépágyújával, továbbá Ingwe irányított páncéltörő rakétával szerelnek fel. Emellett önjáró aknavető, parancsnoki, illetve páncélozott mentőjármű is készül az AV8 Pars bázisán. (bmpd.livejournal.com)

PÁNCÉLOZOTT JÁRMŰVEK
AFGANISZTÁNNAK

Az amerikai Textron Marine & Land Systems szállíthat le 135 Mobile Strike Force Vehicle (MSFV) páncélozott szállítójárművet az Afgán Nemzeti Hadseregnek. A megrendelés értéke 113,4 millió dollár. Az M117 páncélozott felderítő járműből továbbfejlesztett MSFV számít az afgán haderő egyik legfontosabb páncélozott járművének. A 60 centiméterrel meghosszabbított testre védett lövésztornyot építenek, amelybe egy 40 milliméter űrméretű gránátvetőt és egy 12,7 milliméteres nehézpuskát helyeznek el. A tervek szerint 499 járművet, köztük 23 harcstéri mentőjármű-változatot szállítanak Afganisztánnak. Jelenleg már több mint 300 MSFV állt hadrendbe az afgán haderőben. (army-technology.com)

MI LESZ VELED, MRAP?

Az amerikai haderő több mint 28 ezer robbanásvédt gumikeszes páncélozott szállítójárművének (MRAP) sorsa vált bizonytalanná a hírek szerint. Az iraki és az afganisztáni hadszíntér követelményeinek megfelelően kifejlesztett járművek ugyanis kevésbé alkalmasak hagyományos, gépesített hadviselésre, viszont tárolásuk, fenntartásuk és üzemeltetésük komoly összegekbe kerül. Miután hamarosan Afganisztánból is kivonul az amerikai harcoló egységek döntő többsége, e járművek hadrendben tartásáról vagy kivonásáról folynak a viták. Kérdés, hogy a HMMWV könnyű terepjárók leváltására tervezett Joint Light Tactical Vehicle (JLTV-) koncepcióba beleillenek-e a már legyártott járművek? (dodbuzz.com)

SZAÚD-ARÁBIÁBAN AZ A300 MRTT

A közelmúltban, ünnepélyes körülmények között adták át a Szaúdi Királyi Légierő második Airbus A330 MRTT légi utántöltő és szállító repülőgépét. A 996/MRTT011 lajstromjelet kapott kéthajtóműves repülőgépből összesen hat példányt rendeltek meg két részletben (2008. január és 2009. július). Az első, 980/MRTT010 lajstromjelet viselő gépet még 2011 decemberében átvették a szaúdi légierő képviselői, de az a spanyolországi Sevilla repülőterén maradt, kiképzési célokra. A tervek szerint a szaúdi pilótákat és tankerspecialistákat képző első gép a harmadikkal együtt, várhatóan 2013 júliusában repül majd át a Rijád Légibázisra. (airbus.com)

ÚJ GENERÁCIÓS HELIKOPTEREK

Gyorsabban, messzebbre, több terhet: ezek a követelmények az amerikai haderő leendő, új generációs szállító-, felderítő- és harci helikoptereivel szemben. A feladatra a Boeing és a Sikorsky közösen készül. A tét nagy, hiszen a jól bevált és több ezres darabszámú hadrendbe állított Sikorsky UH-60 Black Hawk utód típusát is keresik. A két hadiipari óriás a Sikorsky X2 koaxális főrotorral és tolélcésavaros farokrészrel rendelkező terveit veszi alapul az új típusok kifejlesztésénél. A leendő, új típusnak a követelmények szerint 60 százalékkal nagyobb hatótávolsággal és 50 százalékkal jobb teljesítménnyel kell rendelkeznie nagy magasságban és magas hőmérsékleti időjárási körülmények között egyaránt. (defensetech.org)

ÚJ KORVETT KÍNÁBAN

A Kínai Népi Haditengerészet átvette az új, BENGBU osztályú korvettek névadó, egyben első egységét. Az eddig PROJECT 056 néven ismert hajóosztály korvettei irányított rakétafegyverzettel is rendelkeznek, így hajók és tengeralattjárók elleni feladatokra is alkalmasak. A tervek szerint négy hajógyárban folyik majd a BENGBU osztály sorozatgyártása, így átlagosan havi egy hajóegység készülhet majd el. Az építések gyorsaságára jellemző, hogy az első korvett átadásának napján indították meg a tizedik hajó építését. Jelenleg is folyik a második, BENGBU osztályú korvett, az 596 HUIZHOU átadás előtti tesztelése, így hamarosan a hadihajó is hadrendbe állhat. (defenseindustrydaily.com)

Kecskeméti nemzetközi repülónap és haditechnikai bemutató 2013

HAZAI PÁLYÁN

AZ ÉV LEGNAGYOBB NEMZETKÖZI KATONAI RENDEZVÉNYÉHEZ KÖZELEDVE SOROZATUNKAT SÁFÁR ALBERT DANDÁRTÁBORNOKKAL, AZ MH ÖSSZHADERŐ-NEMI PARANCSNOKSÁG LÉGIERŐ HADERŐNEMÉNEK FŐNÖKÉVEL FOLYTATJUK.

Tábornok úr, a második taszári repülónapon, 1992-ben, a magyar MiG-23-as vadászgéppel egy fiatal pápai százados, Sáfár Albert repülte a bemutatót. Milyen érzés 21 év múltán felidézni azt a napot?

– Ha szabad úgy fogalmaznom, az még a nemzetközi repülónapok óskorában volt, hiszen akkor tanulták a rendezők és tanultuk mi, pilóták is, hogy milyen is több tízezer ember előtt, szigorú szabályok betartásával, kis magasságban repülni. Egy bemutató nyolckilenc perc: abba kellett belesűríteni mindent, ami látványos, de biztonságosan végrehajtható. 10–12 felszállás során gyakorolhattuk be ezt a tartalékkal. Egy évvel előtte még én voltam a tartalék, ám akkor a parancsnok úgy döntött,

én mutassam be a MiG-23-as képességeit, amiről azért tudni kell, hogy a változtatható szárny nyílazásával nem kimondottan erre tervezték. Vannak azonban kimondottan jól műrepülhető vadászgépek, az én típusom, bár sokféle képességgel rendelkezett, nem tartozott közéjük. Mégis jó visszaemlékezni arra az időszakra, hiszen a sokéves elzártság után a hazai közönség magyar vadászgépeket láthatott olyan repülőtéren, amely sokáig a legtitkosabb bázisnak számított.

– **Lehet, hogy sokan idén nyáron, Kecskeméten látnak majd először repülónapon bemutatót tartó vadászgépet, így érdemes megismertetni őket a pilótákra vonatkozó szigorú előírásokkal.**

– A rendezők megszabják a repülőgép

és a nézők biztonságos távolságát, a bemutatott figurák alsó magassági határát, tehát a pilótának egy jelképes „égi dobozban” kell maradnia a bemutató végéig. Érdemes felidézni, hogy a MiG-29-es volt az a típus, amely a NATO-gépekénél jóval szűkebb fordulólíval bizony elgondolkodtatta a repülónapok „zsűrijét”, hiszen addig ez a bemutató elem nem volt mindennapos. Ez így elmondva egyszerűnek tűnik, de ezt fokozott koncentrációt igénylő helyzetben repülik a bemutató-pilóták, hiszen nem csupán a műszerfalat látják, hanem lent a nézők színes forgatagát is. Ez szokatlan helyzet, mert az üres repülőtérről szokott szemnek hiányoznak azok a beidegződött tájékozódási pontok, épületek, amelyek sokszor segítik a repülőgép-vezetőt.

– A repülónap külföldi résztvevőinek száma folyamatosan bővül, így azok felsorolása helyett most csak a magyar bemutatókat vegyük sorra. Milyen hazai repülőgép-programokat láthatnak a nézők?

– A nézők két blokkban láthatják repülőgépeinket. Délelőtt a szokásoknak megfelelően nyitóképpel köszöntik a nézőket, majd a típusok egyéni bemutatója következik. A kecskeméti légi bázison még tart a bemutató-pilóta személyének kiválasztása, de őt, a sok tehetséges fiatal egyikét az egész ország megismerheti majd. Délután a szárazföldi csapatokkal együtt képességbemutatóra kerül sor. Gripenjeink JTAC-rávezetéssel mutatják majd be, hogy miként tudják hatékonyan segíteni a földön harcoló katonákat a jelképes ellenség felszámolásában.

– **A nemzetközi repülónapok szervezői viszonzossági alapon várhatják el a légierők jelentkezését. A jó kapcsolatok elősegítéséért és folytatásaként hol mutatkoznak be magyar JAS-39-esek 2013-ban?**

– A tervezési időszakban vagyunk, így a költségvetés függvényében tizenhárom országból érkezett meghívásnak szeretnénk eleget tenni.

JTAC-RÁVEZETÉSEL

Levegő-föld éleslövészetet hajtottak végre az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis vadászpilótái, akik a hajmáskéri lőtér térségében gyakorolták a szárazföldi csapatok közvetlen légi támogatását. A kecskeméti vadászokat az MH 86. Szolnok Helikopterbázis előretolt repülésirányítói (JTAC) vezették a célokra, amelyeket 3000 méter magasságból indított zuhanásból küzdöttek le Mauser BK típusú, 27 milliméter űrméretű gép-ágyújukkal. A lövészetet a készenléti szolgálat hajózi három Gripenrel hajtották végre. A vadászpilóták, kiképzésük szer- ves részeként, évente két-három ilyen éleslövészetben vesznek részt.

*Galambos Sándor
Fotó: dr. Toperczer István alezredes*

VIZSGÁT TETTEK

Befejeződött a tatai MH 25. Klapka György Lövészdandár lö- vészszázalójának aknavető-kezelő és -irányító beosztású katonáiból álló összevont, közel húszfős szakasz három hé- tig tartó szakfelkészítése. Az elméleti oktatást a fegyver ke-

zelésének elsajátítása és begyakorlása követte. A második hé- ten már a kezelőszemélyzetek összecsiszolására és össze- kovácsolására került sor – először egyszerűbb, majd komp- lexebb feladatok keretében. A harmadik héten a 101. tüzér- osztály tisztjeiből álló szakbizottság előtt valamennyi részt- vevő sikeres vizsgát tett.

Kép és szöveg: Szabó Péter hadnagy

VEGYIVÉDELMI FELSŐFOKON

Olasz vendégek előtt tartott bemutatót az MH Görgei Artúr Vegyivédelmi Információs Központ állománya Budapesten, a NATO Katona-egészségügyi Kiválósági Központban. A vegyivédelmiek felvonultatták a mind- dennapi munkájuk során használt eszközeiket, köztük a vegyi és radiológiai balesetek következményeinek fel- derítésére, az anyagok helyszíni beazonosítására szol- gáló, a bioterrorizmus elleni harcban is hatékony Ha- varia laboratóriumot, továbbá azt az automata mérő és adatgyűjtő rendszert, melynek segítségével folyamatos adatszolgáltatás biztosítható a radioaktív sugárzás ér- tékeiről.

Kovács Dániel; fotó: Galovtsik Gábor

MALIBA INDULNAK

Az Európai Unió Mali Kiképző Műveletébe (EUTM Mali) induló állomány kibocsátó ün- nepéségén mondott beszédében Domján László vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Pa- rancsnokság parancsnoka kiemelte: a műve- let célja a mali hadsereg képességeinek hely- reállítása és erősítése annak érdekében, hogy a későbbiekben saját maguk is elláthassák feladataikat. Egy összekötő tiszt már az af- rikai országban tartózkodik, őt márciusban követte az a három katona, akik a német ve- zetésű tábori kórházban látnak el egészség- ügyi szolgálatot. Áprilisban pedig a mali had- sereg mesterlövészeinek kiképzésében részt vevő hatfős csoport is útnak indul.

Kép és szöveg: Kálmánfi Gábor

LÖVÉSZET ÉS TÜZOLTÁS

Első alkalommal lőttek helikopterből gépkara- bélyal földi célokra az MH 25/88. Könnyű Ve- gyes Zászlóalj újoncai. A szakfelkészítésen részt vevő katonákkal együtt az MH 86. Szolnok He- likopterbázis Mi-17 Légi Tanácsadó Csoport (Air Advisory Team – AAT) következő, hatodik váltásának külszolgálatra készülő tagjai közül a fe- délzeti technikusok is végrehajtották az ajtólö- vészetet, mégpedig PKM-géppuskával. A misz- szióban ugyanis az afgán szállítóhelikopter-pi- lóták és -technikusok mentorálása mellett a fe- délzeti technikusok feladata lesz az ajtólövészek felkészítése is. A légi lövészet lebonyolításában közreműködő helikopter személyzetének éles be- vetése is volt: a levegőből kellett tüzet oltaniuk, miután a nyomjelző lövedékek felgyűjtötták a lőtér aljnövényzetét.

*Galambos Sándor
Fotó: Dévényi Veronika*

ROBBANTÁS! ROBBANTÁS! ROBBANTÁS!

Szakharcászati gyakorlaton vett részt MH Bakony Harckiképző Központ kijelölt állománya a hajmáskéri lőtérén: a várpalotai katonák előbb egy műszaki zá- rat semmisítették meg, amihez trotilból készítették úgynevezett nyújtott töltetet. A robbantás további kelleke az időzített gyújtózsínor. Ebből 1,2 métert használtak fel, s mivel a gyújtózsínor égési ideje cen- timéterenként egy másodperc, a katonáknak két per- cük volt arra, hogy visszaérjenek a fedezékbe. A műszaki zár sikeres felszámolása után köd- és tűzfe- dezet mellett, BTR-harcjárművek segítségével szá- molták fel az ellenséges géppuskafészeket.

*Kálmánfi Gábor
Fotó: Galovtsik Gábor*

ELMÉLET ÉS GYAKORLAT

A terrorizmus ellen folytatott nem hagyományos hadviselés területén végzett kimagasló elméleti és szakmai munkája elismeréseként emléktárgyat vehetett át dr. Hende Csaba honvédelmi minisztertől Fábán Sándor őrnagy, a HVK Hadművelési Csoportfőnökség fegyvernemi osztályának különleges művelleti referense. Az elismerés apropóját az amerikai Hadi-tengerészeti Posztgraduális Iskolát is elvégzett őrnagy tudományos írása jelentette. A Learning from the Enemy: Alternative Afghan Security Forces (Tanulni az ellenségtől: alternatív afgán biztonsági erők) című szakmai munka vezércikként jelent meg a nagy presztízsű Combating Terrorism Exchange folyóirat idei első számában.

Draveczki-Ury Ádám

Fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

ÁLLAMTITKÁRI LÁTOGATÁS

Az Amerikai Egyesült Államokban járt Vargha Tamás, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára, aki a Pentagonban Elissa Slotkin helyettes védelmi államtitkárral tárgyalt. Vargha Tamás elmondta: a tartományi újjáépítési csoport mandátumának lejáratá után hazánk továbbra is szerepet vállal Afganisztánban, hiszen december 31-ig katonáink biztosítják a kabuli nemzetközi repülőtér őrész-védelmét, emellett a magyar különleges művelleti egység is folytatja küldetését. Az államtitkár az amerikai kongresszusban megkoszorúzta Kossuth Lajos mellszobrát, az arlingtoni nemzeti temetőben pedig leróta kegyeletét az amerikai polgárháború magyar hőse, Asóth Sándor tábormok sírjánál.

Honvedelem.hu, MTI; fotó: HM Sajtóiroda

Három katona is elismerést kapott az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (OKF) éves tisztí értekezletén, amelyen Pintér Sándor belügyminiszter a márciusi, rendkívüli időjárási körülmények között tanúsított kiemelkedő helytállásért adott át kitüntetések. A Honvéd Vezérkar főnökének javaslatára Székely István százados, az MH Bakony Harckiképző Központ bázisparancsnok-helyettese, Tóth András százados, az MH 25. Klapka György Lövészdandár 11. harcokci-zászlóaljának megbízott törzsfőnöke és Frankovics Péter főtörzserőster, az MH 43. Nagysándor József Híradó- és Vezetéstámogató Ezred rajparancsnoka vehette át a Bátorágért Érdemjelet.

Honvedelem.hu

Fotó: Jóri András (BM-OKF)

BÁTORSÁGÉRT ÉRDEMJEL

KICENTIZETT PARKOLÁS

Vasúti szállítási módszertani foglalkozáson vettek részt a tatabányai MH 25. Klapka György Lövészdandár lövészszázlójánál, valamint a 36. páncéltörő tüzérszázlójánál és a 11. harcokci-zászlóaljánál szolgáló, harc- és gépjárművezetői beosztású katonák, hogy gyakorolhassák, miként kell felállni technikai eszközökkel vasúti kocsira. A módszertani foglalkozás apropóját az adta, hogy a dandár alegységei néhány hónapon belül két gyakorlaton is részt vesznek a központi gyakorló- és lőtérén, ahová a technikai eszközök nagy részét vasúton szállítják majd Tatabányára. Ilyen kiképzést évente legalább egyszer szerveznek a katonáknak, hogy gyakorolják a dandárnál rendszerben lévő eszközök vasúti közlekedését.

Szűcs László

Fotó: Tóth László

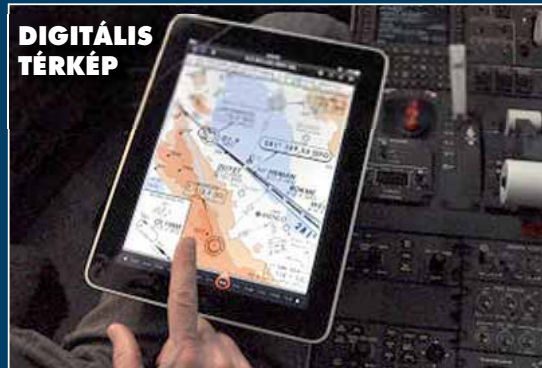
EJTŐERNYŐSÖK ÜNNEPE

Fegyvernemi napjukat ünnepelték az ejtőernyősök, így tisztelve a vitéz Bokszay Antal repülő főhadnagy emlékére, aki 1918. március 23-án Olaszországban, a pergeni repülőtérén hajtotta végre az első magyar ejtőernyős ugrást. Az MH 34. Beresényi László Különleges Művelleti Zászlóalj, az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj, az MH 86. Szolnok Helikopterbázis, valamint a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége által közösen szervezett ünnepi állománygyűlés résztvevői a Honvéd Együttes műsorát követően megkoszorúzták a szolgálat közben életüket veszített ejtőernyősök emlékfalát, majd egy statikus bemutatón megismerkedtek a Szolnokon települt alakulatok fegyvereivel és technikai eszközeivel.

Galambos Sándor; fotó: Dévényi Veronika

DIGITÁLIS TÉRKÉP

A nemzetközi légi forgalomban részt vevő, közforgalmi vagy katonai repülőtereket használó légi járművek személyzetének mindenkor rendelkezniük kell érvényes, naprakész légi navigációs térképekkel. A Magyar Honvédség alakulatai 1980 óta az amerikai Jeppesen vállalat által forgalmazott papíralapú kiadványt használják. Ez most kiegészült a tengerentúli cég digitális változatú, az egész Földet lefedő, polgári és katonai repülőtereket egyaránt tartalmazó légi navigációs térképeivel, amelyek a digitális adat-továbbításnak köszönhetően mindig naprakészek. Az átváltás zökkenőmentessége és az adatbiztonság miatt ugyanakkor a papíralapú kötetet továbbra is használják.

hungariandefence.com, mh59.hu

Körbeérő karrier

ALAKULATALAPÍTÓ

Miután az MH 34. Beresényi László Különleges Műveleti Zászlóalj 332 ejtőernyős ugrással és aranykoszorús ejtőernyős fokozattal rendelkező parancsnokhelyettese (jelenleg megbízott parancsnok) már fiatalon vadászpilóta szeretett volna lenni, kézenfekvő volt számára, hogy 1986-ban a katonai pályára való felkészülést az egri katonai kollégiumban kezdje meg. Eleinte minden úgy tűnt, hogy „sínen van”, hiszen a gimnáziumot osztályelsőként végezte el, és a roppant szigo-

rú repülőorvosi vizsgálaton is a legmagasabb, A1-es minősítést kapta. Csak hogy az élet közbeszólt: a rendszerváltást követő átmeneti időszak, valamint a haderő-átalakítás hozadékaként 1990-ben nem indult vadászpilóta-képzés. Ebben a helyzetben nem lett volna más választása, minthogy egy évre munkát keres a civil életben, aztán újra próbálkozik a szolnoki Repülőműszaki Főiskolával. Az akkori bizonytalan helyzet ismeretében azonban kollégiumi nevelőtanára, Mészáros P. Mihály nyugállományú

alezredes más megoldást javasolt számára.

– Azt mondta, ha valóban katona akarok lenni, akkor ne várjak a bizonytalanságra, hanem jelentkezzem a szentendrei katonai főiskola lövészparancsnoki szakára, a jövő katonai vezetői ügyis innen kerülnek ki – emlékszik vissza Cseklán alezredes.

Megfogadva a jó tanácsot, így is tett, és 1990-ben megkezdte tanulmányait Szentendrén, a Kossuth Lajos Katonai Főiskola gépesített lövész harcjármű-

BÁR VADÁSZPILÓTÁNAK KÉSZÜLT, MÉGIS KÉT VADONATÚJ SZÁRAZFÖLDI KÉPESÉG (FEGYVERNEM) MEGSZÜLETÉSÉNÉL, TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNÉL „BÁBÁSKODOTT”: CSEKLÁN ISTVÁN ALEZREDES EDDIGI PÁLYAFUTÁSA TÖBB TEKINTETBEN IS RENDHAGYÓ.

Cseklán István alezredes (balra) ma már aranykoszorús ejtőernyős.

üzemeltető szakán. A főiskolát is kiváló eredménnyel végezte el, és első tiszti beosztásában rögtön a mélyvízben találta magát, egy szünetelő fegyvernem megalkotásában vehetett részt.

– A délszláv válság határozási tapasztalatai ráébresztették a politikai és katonai vezetést, hogy egy hadsereg nem létezik gyorsreagálású, légi szállítású erő nélkül, ezért az akkori 34. mélységi felderítő-zászlóalj bázisán megkezdtek a 88. légimozgékonyaságú zászlóalj felállítását – idézi fel pályakezdését a parancsnokhelyettes.

Az úttörő feladatot Keresztúri László (ma már nyugállományú ezredes) kapta, akinek a keze alatt az évek során Cseklán alezredeshez hasonló, merőben új szemléletű parancsnoki generáció nőtt fel s vett részt az új fegyvernem hadrendbe állításában.

– Gyakorlatilag a nulláról indultunk, szinte semmilyen eszközünk nem volt, nekünk kellett kitalálnunk, hogy e fegyvernemnek milyen fegyverzetrel és technikai eszközökkel kell rendelkeznie, s ránk várt a harcéljárások, szabályzatok, szakutasítások kidolgozása is – vázolja

Alakulatalapító hadnagyként a Mi-8-as helikopter fedélzetén.

az akkori helyzetet Cseklán alezredes, aki akkoriban nem gondolta volna, hogy tizenhét esztendő fog eltelni első alakulatánál, illetve jogutódjainál. Mert a sorozatos „haderőreformok” a 88-ast sem kímélték. A légi mozgékonyaságú zászlóalj 1996-ban gyorsreagálású zászlóalj alakult át, majd 2000-ben MH 1. Könnyű Vegyes Ezred lett a megnevezése. A 2004-es év újabb változást hozott az alakulat életében: az ezredet visszaminősítették zászlóaljra, s a mai napig az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóaljaként végzi tevékenységét. Cseklán alezredes szakasparancsnokként kezdte szolgálatát az alakulatnál, majd tíz évig volt századparancsnok, a későbbiekben pedig kiképzési, illetve felderítőreszlegvezető beosztásokat töltött be.

– Hatalmas élmény volt részt venni ennek az új képességnek a létrehozásában, számtalan dolgot mi próbáltunk ki először a hadseregben – mondja.

Ők kezdték el kidolgozni a hegyi kiképzés során az úgynevezett ereszkedő nyolcas alkalmazásának metódusát a helikopterből történő ereszkedés során, csakúgy, mint az épületek faláról, tetéről való ereszkedés különböző formáit. Úttörők voltak a légi szállítás módszereinek kidolgozásában is, többek között ők szállítottak elsőként Mi-8-as helikopterrel belső teherként és külső függeszt-

ményként UAZ terepjárót. 1996-ban a zászlóaljnál megalakították az ejtőernyőszakadatot is, így a felderítőreszleg ugrásai mellett már a csoportos ejtőernyős ugrásokat és az ejtőernyőszakad alkalmazását is gyakorolniuk kellett. De a „könnyű vegyes” élen járt a helység-harc, valamint a vízi kiképzés „gyorsregálástú” módszereinek kidolgozásában is. Katonák között megtalálhatók voltak a műszaki és a harci búvárok, akiket akár helikopterből is kijuttathattak, s a helység-harc kiképzés során ők alkalmazták először a MILES lézeres szimulációs rendszert, valamint a paintball-fegyvereket is. Mindezen tevékenységek végzését az évek során olyan tökélyre fejlesztették, hogy különböző tanfolyamok keretében (pl. légi szállítási, rohamlövész, helység-harc) a hadsereg más alakulatainak is ők oktatták ezen ismereteket.

Persze mindez csak elmondva ilyen egyszerű – tűnik ki Cseklán alezredes szavaiából –, hiszen először is mindent meg kellett tanulnia ahhoz, hogy oktathasson, szervezhessen és vezethessen a kiképzést. A kezdetekben még azzal a problémával is meg kellett küzdeniük, hogy a zászlóaljnál egy

időben teljesítettek szolgálatot a sor- és a szerződéses katonák; az előbbieknél a kiképzéshez való viszonya, finoman szólva is, eltért az utóbbiakétól.

A tanulás persze nem fejeződött be a pályakezdés éveivel, az „egy életen át tanulni” szlogen szellemében a parancsnokhelyettes is folyamatosan képezte magát. A nemzetvédelmi egyetemi diploma-

szerzés mellett többek között Szlovéniában hegymászó, Törökországban megfigyelői, Szolnokon ECDL-tanfolyamot végzett, Csehországban, Olaszországban, valamint az Egyesült Királyságban pedig NATO békepartnerségi gyakorlatokon és tervezői konferenciákon vett részt.

Műveleti területen is többször teljesített szolgálatot. 2006 februárja és szept-

Koszovóban a KFOR-kontingens parancsnoka volt.

A „különlegesek” parancsnokhelyettese (középen) kétszer is teljesített szolgálatot Afganisztánban.

embere között Afganisztánban, az ISAF-parancsnokság felderítőosztálya volt, majd részt vett az MH Könyűgyalogszázad Kabulból Pol-e Khomrība történő áttelepítésében is. 2007-ben visszatért az ázsiai országba, mint az ISAF NIC (National Intelligence Cell – nemzeti felderítőelem) parancsnoka. 2010-ben újra külszolgálat következett: Koszovóban a KFOR második kontingensének volt a parancsnoka.

Szolgálatának ezen állomásai minden bizonnyal hozzájárultak ahhoz, hogy Sándor Tamás ezredes (akivel együtt szolgált az MH Összhaderőnemi Parancsnokságon) a parancsnoki kinevezése után őt kérte fel, hogy legyen helyettese a különleges műveleti zászlóaljnál. Bár a „kör bezárult”, hiszen a mélységi felderítő-zászlóaljból alakult meg a légimozgékonyaságú és a különleges műveleti zászlóalj is, mégis meg kell kérdeznem: egy vérbéli (légi szállítási) lövészisztet miként fogadtak a „különlegesek”?

– Nem egyszerű eset a csapatba bekerülni, és elfogadtatnia magát az embernek – mondja. Későbbi szavaiából az is kiderül, hogy azért roppant sok közös nevező is volt (van) közöttük. Mint ejtőernyős

– Normális távolságtartással kezeltek – emlékszik vissza Cseklán alezredes az első hónapokra –, de úgy érzem, mára már elfogadtak, befogadtak.

Ehhez minden bizonnyal az is hozzájárult, hogy az elmúlt időszakban meg tapasztalhatták, miként vett részt az Afganisztánban szolgálatot teljesítő különleges műveleti csoportok (kontingens), valamint az utánpótlás felkészítésében, a kiképzés, valamint a zászlóalj vezetésében.

Egy ilyen, rengeteg hazai és külföldi gyakorlattal, kiképzéssel, műveleti területi szolgálattal járó pályafutás esetében kézenfekvő a kérdés: milyen „háterszág” várja otthon?

– Kiképzett – mondja mosolyogva –, és kiderül, hogy valóban, hiszen a családalapítása is elég „kalandosra” sikeredett. – Két esküvőm is volt ugyanazzal a „menyasszonnyal” – avat be a részletekbe. Párjával annak idején ugyanis még élettársként éltek együtt, amikor szolt neki a helyőrségkomendáns, hogy egy jogszabályváltozás miatt a jövőben csak házások kaphatnak albérleti hozzájárulást. Vagy megnősül két héten belül, vagy elveszti a támogatást. „Úgy is terveztél véve” – hát előrehozták, és sebtében, sűk körben megtartották a polgári esküvőt, amelyet aztán csak jóval később követett a templomi szertartás és a lakodalom, megadva a módját, fehér egyenruhában, a tisztársak kardos sorfalával. A „háterszág” pedig azóta kiegészült az 1999-ben született István fiával és a 2002-ben született Bettina lányával is.

Másodjára már megadták a módját.

Mentés, szállítás, helyreállítás

TETTÜK A DOLGUNKAT

A MÁRCIUS 14-ÉTŐL CSAK NEM A HÓNAP VÉGÉIG TARTÓ RENDKÍVÜLI IDŐJÁRÁS, A JELENTŐS MENNYISÉGŰ HÓ, VALAMINT AZ ORKÁNEREJŰ SZÉL AZ ORSZÁG EGÉSZ TERÜLETÉN KOMOLY FENNAKADÁSOKAT OKOZOTT A KÖZLEKEDÉSBEN ÉS AZ ÁRAMELLÁTÁSBAN. A MAGYAR HONVÉDSÉG KIJELÖLT ERŐINEK A MENTÉSBEN, A KATASTRÓFAHELYZET KÖVETKEZMÉNYEINEK FELSZÁMOLÁSÁBAN VALÓ RÉSZVÉTELÉRŐL DR. BENKŐ TIBOR VEZÉREZREDEST, A HONVÉD VEZÉRKAR FŐNÖKÉT KÉRDEZTÜK.

Tábornok úr, a Magyar Honvédség katasztrófavédelmi rendszere hogyan épül fel, s miként kapcsolódik az országos katasztrófavédelmi hálózathoz?

– A honvédelmi katasztrófavédelmi rendszer az országos katasztrófavédelmi rendszer része. E rendszert a honvédel-

mi ágazat katasztrófavédelmi feladatainak irányítása, végrehajtása, valamint az országos katasztrófavédelmi feladatokhoz való hozzájárulás érdekében hozták létre. Kijelölt szervezeti elemekből felépülő, ideiglenes szervezete a honvédség meglévő képességein alapul. A rendszer működtetését a honvédelmi mi-

niszter biztosítja, a katonák feladatra történő kirendelésére a honvédelmi miniszter és a Honvéd Vezérkar főnöke jogosult. A szakirányítást a közigazgatási államtitkár végzi.

A honvédelmi katasztrófavédelmi rendszer három szintből áll. A stratégiai szinten katasztrófavédelmi operatív

törzs irányítja a feladatokat: itt tájékoztatják a döntéshozókat, vezetik a nyilvántartásokat, összesítik a katasztrófavédelmi tevékenységben részt vevő erőket és eszközöket. A törzs szervezi és tervezi az MH Altiszti Akadémia, az MH Ludovika Zászlóalj, illetve az önkéntes tartalékosok bevonását, továbbá a Magyar Honvédség központi képességeinek szükség szerinti koncentrációját egy adott feladat végrehajtására.

A hadművelleti szinten katasztrófavédelmi operatív csoportokat működtetünk. Az MH Összhaderőnemi Parancsnokságon, az MH Egészségügyi Központban és az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandárnál kötelező létrehozni ilyen csoportot. Feladatuk az alárendeltek közvetlen irányítása, feladataik tervezése, szervezése és nyilvántartása. Ezek a csoportok határozzák meg a konkrét feladatok végrehajtását, vagyis azt, hogy melyik alakulat milyen munkacsoportja hol és milyen tevékenységet folytasson.

Végül a harcászati szinten a katonai szervezetek munkacsoportjait hozzák létre, amelyek a Magyar Honvédség meglévő képességeinek felhasználásával segítik az állampolgárok mentését, védelmét. Számos képességről, az árvízi, a belvízi védekezéstől a szárazföldi, vízi és légi szállítási, robbantási, útlezárási, illetve szakorvosi ellátási feladatokig terjedő, rendkívül szerteágazó tevékenységek is felelősségi körrel van szó.

Ezen feladatokat mintegy 2000 fő, 44féle munkacsoportba szervezve hajtja végre. A kialakult helyzet és az igények függvényében – a kijelölt munkacsoportokon és létszámon felül – a Magyar Honvédség minden képességével, akár valamennyi itthon lévő katonájával is részt vehet egy védekezési feladatban.

A honvédelmi katasztrófavédelmi rendszer az országos katasztrófavédelmi rendszer részeként közreműködik a katasztrófahehelyzetek megelőzésében, a védekezésben és a felszámolásban. Aktivizálás esetén a Magyar Honvédség összekötői országos, megyei és helyi szinten vannak jelen a katasztrófavédelmi feladatokat irányító, tervező és szervező központokban, illetve a megyei és járási védelmi bizottságokban. A védelmi bizottságokkal való kapcsolattartást nagymértékben segíti a HM Védelmi Hivatalának állománya, akiknek egyúttal közvetlen kapcsolatuk van az MH felsőszintű vezetési törzszével.

Mivel a katasztrófavédelmi tevékenységet a kormányzati koordinációs tárcaközi bizottság és annak szervei központiilag irányítják, továbbá a Magyar Honvédség képességei az ország területén több helyre diszlokálva találhatóak, az együttműködés, az alkalmazás tervezése, a képességek elosztása és biztosítása is stratégiai szinten, központiilag valósul meg.

Azonnali beavatkozás szükségessége, közvetlen életveszély és vagyonmentés esetén a katonai szervezetek parancsnokai közvetlenül is adhatnak segítséget.

A Magyar Honvédség képességeinek alkalmazására alapvetően a kormányzati koordinációs tárcaközi bizottság nemzeti veszélyhelyzet-kezelési központjának koordinációjával, a megyei védelmi bizottságok igényei alapján nyílik lehetőség. Amennyiben ez a szervezet nem alakul meg, akkor a védekezés koordinálása az érintett megye feladata, s ekkor az érintett megyei védelmi bizottság jogosult a Magyar Honvédség megkeresésére.

– Márciusban mettől meddig, hol és mekkora létszámmal, illetve hány technikai eszközzel vettünk részt a mentésben?

– A Magyar Honvédség 2013. március 14-e estétől 2013. március 22-én 17 óráig több mint 100 helyszínen vett részt katasztrófavédelmi feladatokban. Még a téli időszak kezdetén jelölték ki és készítették fel a most is alkalmazott

Ibrány térségében dr. Böröndi Gábor dandártábornok, az MH 5. Bocskai István Lövészdandár parancsnoka tájékoztatta Áder János köztársasági elnököt a helyreállítási munkálatok menetéről.

munkacsoportokat. Az első, szállás biztosítására vonatkozó kérés március 14-én, nem sokkal 18 óra előtt érkezett a Magyar Honvédség központi ügyeletére, ahol azonnal utasították az MH Bakony Harckiképző Központot a feladat végrehajtására. A helyzet további veszélyességét látva, aktivizálták a honvédelmi katasztrófavédelmi rendszert.

Katonáink Somogy, Tolna, Veszprém, Fejér, Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom megyében hajtottak végre útvonal-tisztítási, mentési, szállítási, vontatási és ellátási feladatokat.

A teljesség igénye nélkül, az M1-es autópályán és környékén harckocsik mentettek hőkotrókat, kamionokat, elakadt tűzoltóautókat. PTSZ-M lánctalpas gépjárműveken mentettek beteggel elakadt mentőt, vontattak kamionokat, hőkotrókat, tűzoltóautókat, teher- és személygépjárműveket, illetve szállítottak, mentették az állampolgárokat. Nagy terepjáró képességű tehergépjárműveink buszokat, személy- és tehergépjárműveket mentettek, utakat tisztítottak, sérülteket, vért, illetve dialízises betegeket szállítottak.

Melegedőhelyek berendezéséhez száz takarót biztosítottunk Tatán, ahol forró teát is osztottunk a hó fogságából kimentett, majd a melegedőben összegyűlt embereknek. Mindemellett az átadásra

előkészített 400 készlet fektető felszerelésből 220-at Tatabányára szállítottunk. Ugyanakkor a katasztrófahelyzetben érintett, nehezen megközelíthető területek kommunikációjának elősegítéséhez aggregátorokat is biztosítottunk.

Időközben az ország másik felében, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megyében az ónos eső és a viharos szél okozott komoly problémákat. Cigánd térségében már 15-én kellett biztosítanunk aggregátorokat a villamosenergia-ellátáshoz. Eleinte 1, majd 2, végül 10 PTSZ-M lánctalpas eszköz, és egy Mi-17 helikopter vett részt az áramszolgáltatók kidőlt villanyoszlopainak helyreállításában. A lakosság megsegítésére Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 12 településén két alkalommal 5000 fő részére biztosítottunk meleg ételt.

Összességében, az előzetes adatok alapján, a védekezési feladat végrehajtásában és biztosításában 770 fővel és 88 feladatra bevont 268 technikai eszközzel vettünk részt.

– Milyenek értékeli a honvédelmi katasztrófavédelmi rendszer, valamint a katonák „hőzivatáros” napokban nyújtott teljesítményét?

– Egyértelműen megállapítható, hogy a Magyar Honvédség katonái és szervezetei felelősségüket átérezve, felk-

szültségüket felhasználva, legjobb tudásuk szerint hajtották végre feladataikat. Több alakulatnál, a harcászati rendszerek besorolt állományon felül, a katonák jelentős számban önként vettek részt a feladatok végrehajtásában. Volt, aki hóban több kilométert gyalogolva vonult be katonai szervezetéhez csak azért, hogy önként felajánlja a munkáját. Általában elmondható: ahol tudtunk segíteni, a katonák munkájára panasznem lehetett.

Érdekeséggé válhat, hogy például a Várpalotán elszállásolt külföldiek nagyon meg voltak elégedve a körülményekkel és az ellátással egyaránt. Mivel a környező falvakba a buszjáratok nem tudtak eljutni, az ott élők PTSZ-M lánctalpas járművel szállították haza. Bár az eredeti tervekben nem szerepelt, de nagy segítséget nyújtottak a T-72-es harckocsik is, mivel az elakadt járművek mentése során ezek voltak képesek megközelíteni az alkalmazás helyszíneit. Mindemellett speciális felkészültséget igénylő problémák megoldásához, mint például Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében az energiaellátás helyreállításához is sikerült hozzájárulnunk. Ezért ismételt köszönetemet fejezem ki a mentésben, a katasztrófa-helyzet következményeinek felszámolásában részt vevő állományunk.

TÁBORI POSTA

TÁRSADALMI SZEREPEVÁLLALÁS

A HONVÉDELMI MINISZTERIUM ÉS A MAGYAR HONVÉDSÉG HONVÉDELMI KÖTELÉK NÉVEN INDÍTOTT ÚJ PROGRAMJÁNAK CÉLJA, HOGY TÖBBEK KÖZÖTT EGY KÖZÖSSÉGI OLDAL INDÍTÁSÁVAL IS FELKELTSE A FIATALOK FIGYELMÉT A HONVÉDELEMHEZ KAPCSOLÓDÓ ÉRTÉKEK IRÁNT, ERŐSÍTSE A MAGYAR HONVÉDSÉG ÉS A TÁRSADALOM KAPCSOLATÁT, NÉPSZERŰSÍTSE A SPORTOT ÉS AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDOT. A PROGRAM „ARCA” MAROSI ÁDÁM FŐHADNAGY, OLIMPIAI BRONZÉRMES ÖTTUSÁZÓ.

Azt reméljük, hogy olyan, az egész országot behálózó mozgalom jön létre, amely a sport megszerettségén keresztül segíti a fiatalok egészséges életmódra nevelését, és közelebb hozza a honvédséget, a honvédelmet a magyar fiatalokhoz, mondta Hende Csaba honvédelmi miniszter a Honvédelmi kötelék program bemutatóján, a HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeumban. A honvédelmi miniszter a Forradalmi forgatag elnevezésű rendezvény keretében látogatott el a múzeumba március 14-én, ahol sportolók gyűrűjében nyomta meg a facebook.com/honvedelmikotelék oldal „like” gombját, elindítva ezzel a Honvédelmi kötelék hivatalos közösségi médiaoldalt.

KOMOLY ELŐKÉSZÍTÉS

Ahhoz, hogy az oldal, egyszersmind a program is „életre keljen”, több hónapos előkészítésre volt szükség – mondta Mikulán Róbert, a Honvédelmi Minisztérium Miniszteri Kabinet tanácsadója. A program kidolgozása, az alapvető célok meghatározása 2012 novemberében kezdődött. A tanácsadó kiemelte: fontos, hogy a Magyar Honvédség hangsúlyozottabban legyen jelen a civil társadalomban is. E nagyobb mérvű társadalmi szerepvállalás pedig azt jelenti, hogy a honvédség különböző együttműködések rendszerét alakítja ki, s ezekben saját értékeit közvetíti és érdekeit képviseli. A program nem titkolt célja továbbá a hon-

védség utánpótlásának kiválasztása, nevelése is, melynek eredményei hosszabb távon jelentkezhetnek majd.

A Honvédelmi köteléket többek között sport- és más, a fiatalok érdeklődésére számot tartó rendezvények támogatásával szeretnénk vonzóvá tenni – jegyezte meg a tanácsadó. Emellett saját rendezvények is szerepelnek a tervek között, így például az augusztus 24-i Honvéd sportválasztó nap vagy a szeptember 7-ei pákozdi Haditorna csapatverseny. Ebben az évben elsősorban a sport, a kiemelt sportrendezvények támogatása áll tehát a program középpontjában. A Honvédelmi kötelékhez csatlakozó fiatalok számos, honvédelemhez kötődő sportággal ismerkedhetnek meg az őtusa, az íjászat, a búvárzás, a tájékozódási futás, a lövészet, a military, a judo, az önvédelmi sportok, az ejtőernyőzés, a modellezés, az amerikai futball és a triatlon kiválóságainak közreműködésével, de igazi élményeket kínálnak majd a vízi sportprogramok, a sárkányhajózás, a szörfözés, a vitorlázás vagy akár a rádióamatőrök tevékenységét megismertető, népszerűsítő események is.

TÖBB CSAPAT, EGY CÉL

Az önkéntes tartalékos rendszer kiépítése, működtetése, bővítése a minisztérium, a honvédség fontos célja. A Honvédelmi kötelék program rendezvényein ezért e téma, illetve a rendszer megismertetése is kiemelten szerepel majd – fogalmazott Mikulán Róbert.

A cél az, hogy minél több, középiskolában vagy felsőoktatási intézményben tanuló vagy már aktívan dolgozó, a honvédelem iránt elkötelezettséget érző fiatal ismerje meg az önkéntes tartalékos szolgálat lehetőségeit. A tartalékosok, egyben a szerződéses katonák számának növelését „helybe vitt” hasznos információkkal, széles körű publicitással lehet elősegíteni. E rendezvényen várják a pályaválasztás előtt álló, a hivatásos katonai szolgálatot vonzókat is, hiszen a programokon mélyebb ismereteket szerezhetnek a Magyar Honvédségről.

A Honvédelmi kötelék programjainak népszerűsítése érdekében megfelelő marketingelemeket is használunk – jegyezte meg a miniszteri kabinet tanácsadója. A saját logo, a megnevezés, a jelmondat, a különböző kommunikációs felületek, az öltözet mind ezt szolgálja, ám az is tény, hogy mindezek „mögött” hiteles emberként és szervezetként ott van a magyar katona, a Magyar Honvédség.

Ezt az értéket és hitelességet jeleníti meg a program „arca”, a kiváló sportoló, a szolgálatát a legmagasabb fokon ellátó hivatásos katona – az olimpikon Marosi Ádám főhadnagy. Az ő életútja példa arra is, hogy a sportban szerzett képességek (a kintartás, a pontosság, a szerveztség és az erő) az élet más területein is hozzájárulnak a sikerességhez. Ő így lett ismert és elismert sportoló, majd elkötelezett, kiváló katona, aki méltán képviseli hazáját.

AKTÍV RÉSZVÉTEL

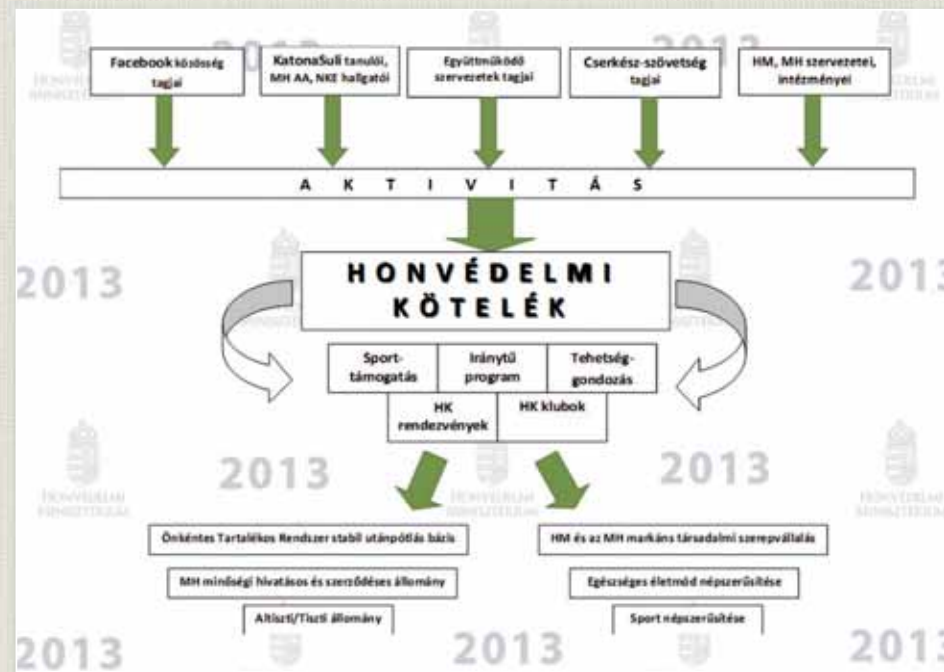
Szeretnénk elérni, hogy a rendezvényeink a honvédség nem csak a programok támogatójaként jelenjen meg. Ennek érdekében motiváló (díjazási) rendszert is beépítettünk a programba, ám a díjakat csak katona adhatja át. A részt vevő katonák egyben népszerűsítik a Magyar Honvédséget, az alapulatokat, magát a magyar katonát – tette hozzá a tanácsadó.

A programmal kapcsolatos „külső” aktivitás igencsak jelentős; a Honvédelmi kötelék támogatása mellett nemcsak sportszervezetek, hanem különböző gazdasági és civil szervezetek is elkötelezték magukat. A partnerek a minisztériumra, a honvédségre úgy tekintenek, mint egy megbízható, hiteles szervezetre. Nem forrásokat várnak, hanem együttműködést. Ez utóbbi szép példaként említhető, hogy a program indítóeseményén a hét olimpikon mellett 11 szakági szövetség legmagasabb rangú képviselői is megjelentek.

A „kötelékben” való aktív részvétel a sportszervezeteknek, kluboknak is gyümölcsöző lehet, hiszen a program fontos célja a sportolói utánpótlás bázisának szélesítése, legyen szó bármely sportágról vagy akár a tömegsportról. Ennek érdekében táborokat szervezünk, különböző társprogramokban veszünk részt – mondta Mikulán Róbert. Ez országos szintű elkötelezettséget jelent számunkra. Ezért fontos, hogy a „kö-

A programhoz csatlakozó fiatalok számos, honvédelemhez kötődő sportággal ismerkedhetnek meg, például az olimpiai bronzérmes öttusázó, Marosi Ádám főhadnagy (balról a harmadik) közreműködésével, aki egyben a Honvédelmi kötelék „arca” is.

telék” révén fokozottabban jelenjünk meg a közoktatásban, s építsük ki az együttműködések rendszerét partnereinkkel, a szövetségekkel és a sportszervezetekkel egyaránt. Így ismerhetik meg a fiatalok a legkisebb településen is a sporthoz, az egészséges életmódhoz, egyben a Magyar Honvédséghez kötődő értékeket.

CSAPATFELADAT

A Honvédelmi kötelék programjainak előkészítése, lebonyolítása nem csupán egy munka, egy a végrehajtandó feladatok közül – emelte ki dr. Lacsny Márton, a Honvédelmi Minisztérium Miniszteri Kabinet irdavezetője. A program ugyanis azért jelent új lehetőségeket a honvédség személyi állománya számára, hogy nem csupán honvéd sportegyesületek, hanem más sportszervezetek, civil szervezetek, gazdasági társaságok is elkötelezték magukat a Honvédelmi kötelék mellett. Így a katona és családja a közvetlen környezetében is új, a partnerek biztosította kedvezményes sportolási lehetőségekhez és más szabadidős programokhoz juthat.

A „kötelék” egyben a honvédség hagyományos értékeinek (hazaszeretet, bajtársiasság, testi és lelki egészség, megbízhatóság, segítségnyújtás, humanitárius tevékenység, becsület, tisztesség és példamutatás) közvetítő eszköze; ezek az értékek a program révén beépülhetnek a helyi közösségek, így az egész társadalom értékrendjébe is. A katonák motiválása is

cél. A motiváció, a kötődés persze sokféle lehet. A Honvédelmi kötelék iránti elköteleződés függ a résztvevők szándékaitól is, akár a KatonaSuli-program diákjairól, akár egy önkéntes tartalékos fiatalról van szó. A Honvédelmi kötelék első „elkötelező” mozzanata a Like/Kedvel gomb megnyomása a program facebook-oldalán, majd a későbbiekben a program segítségével megtanulhatunk ejtőernyőzni, lőni, tájékozódni, és mindeközben kedvet kaphatunk a hivatásos katonai pályához is. Fontos ez, hiszen a program egyik stratégiai célja éppen a Magyar Honvédség minőségi utánpótlás-bázisának kialakítása.

ISMERNI ÉS ISMERTETNI

A Honvédelmi kötelék programjai nem csak a honvédség, a katonai szolgálat ismertebbé válására adnak lehetőséget – tette hozzá dr. Lacsny Márton. Ugyanakkor a katonák és családjaik is kellemes és hasznos programok között választhatnak. A program ugyanakkor lehetőséget biztosít arra is, hogy a különböző képességek megszerzése

Hende Csaba a debreceni Gábor Dénes Elektronikai Műszaki Szakközépiskola és Kollégium „honvédelmi tagozatos” diákjaival találkozott a program bemutatóján.

A diákok honvédelem iránt tanúsított érdeklődését jól jelzi az ország számos középiskolájában oktatott katonai alapismeretek tantárgy, illetve a KatonaSuli-program népszerűsége.

révén kialakuljon a honvédség stabil utánpótlás-bázisa. Ez hosszú távú cél, hiszen a Honvédelmi kötelék fókuszában a 12 és 26 év közötti fiatalok állnak, ők lehetnek potenciálisan hivatásos vagy szerződéses katonák, önkéntes tartalékosok.

A „kötelék” üzenetével meg kell célozni a fiatalok születését, hiszen a 12 éves gyerek nem csak maga dönti el, mit is

szeretne tenni. Így a szülő felé is azt kell üzeni, hogy a honvédség hiteles. A honvédség által indított programban a gyerekek fizikai és erkölcsi értelemben egyaránt hasznos, építő, jó dolgokban tud részt venni. A szülőknek így nem kell agódnia amiatt, hogy a gyerekek a program keretei között elkalóldik. Ez lehetetlen, s erre a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség neve a garancia.

MH BAKONY HARCKIKÉPZŐ KÖZPONT, VÁRPALOTA: INNEN, AZAZ A KOSSUTH-LAKTANYA ELŐL INDUL CIKKÜNK KÉPZELETBELI, KEREK SZÁZ ESZTENDŐT FELÖLELŐ IDŐUTAZÁSA. UGYANIS ÉPPEN ENNYI ÉVE NEVEZHETI MAGÁT VÁRPALOTA KATONAVÁROSNAK.

SZÁZÉVES KATONAVÁROS

Képzletbeli várpalotai időutazásunk 1913. október elsején indul, ugyanis a korabeli dokumentumok tanúsága szerint ezen a napon alakult meg a mai harckiképző központ legelső, történelmi jogelődje, a Magyar Királyi Honvéd Csapatgyakorlótér Parancsnokság. A katonaelődök feladatai – miként azt a szervezet megnevezése is sejteti – tulajdonképpen megegyeztek az utódokéval, azaz akkortájt is működtetni és biztosítani kellett az alárendeltségbe tartozó lőtereket, illetve gyakorlótérreket, kiképzési objektumokat. A csapatgyakorlótér-parancsnokság ösz-

szesen 9100 katasztrális holdnyi (körülbelül 5100 hektárnyi) gyakorlótér fellettel rendelkezett. Érdekeséggé vált említenem meg, hogy a város Kastélydombján álló Zichy-kastély ugyanezen év márciusában került át a kincstár tulajdonába, és felújítása miatt könyvtárának négyszáz kötetét a Ludovika Akadémia könyvtárába szállították át.

1917-ben aztán tovább bővült a gyakorlótér-parancsnokság feladatköre. Az akkori honvédelmi miniszter, vitéz uszoki báró Szurmay Sándor ugyanis gyakorlótér-építést rendelt el, és a parancsnokság tanezredének keretei kö-

zött útjára indított hat utásztanfolyamon képezték ki az ehhez szükséges szakembereket. A parancsnokság szervezte meg az úgynevezett gáztanfolyamokat is, amelyekre azért volt szükség, mert az első világháború olaszországi frontján szerzett általános tapasztalatok szerint a katonák, de sok esetben a tisztjeik sem voltak felkészülve a harci gázok alkalmazására, az ellenük való védekezésre. Ezért a tiszteket, tiszthelyetteseket és katonákat tíz-tizennégy napos turnusban képezték ki. A világégést követően természetesen a parancsnokságon sem

kellett már annyi kiképző, közülük több mint százan kényszerültek felhagyni addigi hivatásukkal.

A mai várpalotai alakulat egyik legfontosabb lő- és gyakorlótere a hajmáskéri, ahol számos nagyszabású gyakorlatot hajtottak végre az elmúlt időszakban is. Az 1930-as években azonban a várpalotai és a hajmáskéri lőtérparancsnokság két külön szervezetként működött, s a második világháború kitörése miatt is tovább odázódott az összevonásuk. A hajmáskéri lőtér volt különben az Osztrák–Magyar Monarchia legnagyobb tüzéségi lőtere. Hatvan különböző objektum szolgálta 260 tiszt, 1000 tüzér, 1030 lő, illetve 100 ágyú megfelelő elhelyezését. A gigantikus katonaváros felépítése közel 5 600 000 koronába került. A szárazföldi és légi lövészetek, parancsnoki, törzsvezetési és harcászati gyakorlatok végrehajtására egyaránt alkalmas lőtér csak 1990-ben került az akkori várpalotai központi gyakorló- és lőtérparancsnokság alárendeltségébe.

Az MH Bakony Harckiképző Központ közvetlen jogelőd szervezetét, a Honvéd Tüzér Kiképző Táborát 1949.

március 16-án hozták létre; az első parancsnok Bölönyi Béla őrnagy volt. A megalakulást követő évben már el is indult a tüzérek képzése, illetve továbbképzése. A kiképzőtáborat már az ötvenes években számos átalakulás érintette, míg végül 1957 áprilisra tett pontot a viharosabb esztendőkre, amikor az alakulat a volt Landler Jenő laktanyában települt, s tüzérkiképző-táborként működött tovább. A képzés feltételei az évek során mind jobbak lettek: a gyalogsági lőteret például korszerű célmozgató berendezéssel szerelték fel és több, akkor modernnek számító objektum is épült. 1973-ban viszont a tábor megszűnt, állománya pedig a Marcaliban települt tüzérdandár 89. ágyús tüzérsztyályaéhoz került. Kétvényi szünet után, Fögel József alezredes parancsnoksága alatt tért vissza a tüzérkiképzés Várpalotára, a 7300-as hadrendi számú tüzér kiképző központba. A központ szolgálta ki a tüzér-éleslövészeteket, és emellett az aktív, valamint a tartalékos tüzérek, illetve a lövegraj-parancsnok képzése is itt zajlott.

A központ történetében nevezetes dátumként szerepel 1977. szeptember 27-e,

SZÁZ ÉV – HÁRMAS ÜNNEP

Az MH Bakony Harckiképző Központ méltón szeretné megünnepelni a centenáriumot. A parancsnok, Füst Tamás ezredes elmondta, hogy az előzetes tervek szerint szeptember 19–21-e között amolyan harmas megemlékezésre kerül sor. Az első napon városi ünnepségen jelenne meg a központ díszalegysége, valamint egy katonazenekar is, majd a Thury-várban, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum támogatásával tartanánek egy hagyományörző felvonulást, illetve kiállítás-megnyitót. A második napon az alakulat szűkebb körben, sportrendezvények, valamint szabadidős és kulturális programokban gazdag családi nap keretében ünnepelne. Előzetes tervek szerint a Honvéd Együttes is műsort adna. Az ünnepségsorozat lezárásaként szeptember 21-én pedig „Gyorsan, bátran, hűséggel!” elnevezésű, országos tőrakerékpár-versenyt rendeznének a lőtéren.

amikor az Inotai Alumíniumkohó csapatászlót adományozott az egységnek. A város érdekében kifejtett tevékenységéért ekkor öt tiszt kapta meg a Várpalotáért Aranyplakettet. Egy évre rá ünnepélyes keretek között adták át a Zichy-kastélyban az ország egyetlen tüzérfegyvereműzeumát, amely később Gábor Áron nevére vette fel.

Tizenöt év múltán, 1992-ben ismét szervezeti változásról tanúskodnak a naptári bejegyzések: október elsején megalakult a központi gyakorló- és lőtérparancsnokság; feladatát szabták, hogy biztosítsa a lőtérrre érkező csapatok kiképzési feladatainak, gyakorlatainak, lövészetinek kiszolgálását és a kiképzésekre való felkészülést. Az új szervezet első parancsnoka Sidlovics Ferenc ezredes volt. Egy esztendő eltelével Várpalota Város Önkormányzata ünnepélyes keretek között csapatászlót adományozott a parancsnokságnak. A legutolsó nagyobb át-szervezésre 2004-ben került sor; a had-erőszerzte ismert és elismert szervezet – az MH Bakony Harckiképző Központ – parancsnoka azóta Füst Tamás ezredes.

Kiemelkedő helytállás

ÉLETMENTŐK

MAGABIZTOS SZAKMAI TUDÁS, GYORS DÖNTÉSKÉPESSÉG, HATÁROZOTT FELLÉPÉS ÉS INTÉZKEDÉS: A KATONAI RENDÉSZEKSEL SZEMBEN TÁMASZTOTT KÖVETELMÉNYEK NEM CSAK ALAPRENDELTEZÉSÜK ELLÁTÁSÁHOZ NÉLKÜLÖZHETETLENK: VAN, AMIKOR A SZÓ SZOROS ÉRTELMEBEN ÉLETET MENTHETNEK.

Az MH vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandár Maléter Pál Rendészászlóaljának hat katonája 2013. március 7-én, az M5-ös autópályán, egy autóbaleset során gyors és szakszerű segítségnyújtással előzött meg egy lehetséges tragédiát.

– Ezen a napon nemzetközi egyezmény alapján kísértünk egy amerikai konvojt – eleveníti fel az autópályán történteket Korvin András főtörzsőrmester, a kíséret parancsnoka. – Egy felvezető, egy záró és egy ügynevezett futó gépjármű alkotta a konvojkíséretet, s mindegyik gépkocsiban két katonai rendész teljesített szolgálatot.

Szavából kiderül, hogy az autópálya fővárosi bevezető szakaszán eseménytelenül zajlott a felvezetés. Az M5-ös

autópályának az M0-ással közös szakaszán aztán felgyorsultak az események. Egy, a konvoj előtt haladó civil gépjármű ugyanis hirtelen letért az útról, először egy fának ütközött, majd az autópálya melletti árokba csapódott. A teljesen összetört autót látva Korvin főtörzsőrmester azonnal megállította a konvojt és intézkedett. A szabályzatoknak és a feladatuknak megfelelően utasította az egyik felvezető gépjármű személyzetét, hogy a konvojt vigyék tovább az első pihenőhelyig, s ott várják be további parancsait, készüljenek fel arra, hogy esetleg az ő segítségükre is szükség lesz. A másik gépjármű személyzetét az autópálya érintett szakaszán forgalomszabályozással, illetve azzal bízta meg, hogy tegyék szabaddá az egyik sávot a

beérkező mentők, tűzoltók, rendőrök számára, illetve a szabadon maradt sávon biztosítsák a feltorlódtott forgalom biztonságos haladását. Ő maga pedig társával, Tihanyi Pál törzsőrmesterrel, azonnal megkezdte a mentést. Az összeroncsolódott gépkocsiban keletkezett tüzet poroltóval eloltották, a járművet áramtalanították. Ezután konstataálták, hogy a gépkocsiban csak a vezető, egy hölgy van. A mentők, a tűzoltók és a rendőrség értesítésével egy időben felmérték, hogy mit tehetnek a roncsba szorult, sokkos állapotban lévő sérült érdekében.

– Miután harcstéri életmentő (Combat Medic) kiképzésben is részesültem, tudtam, hogy a sebesültet a mentők és a tűzoltók kikerzéséig – egy esetleges

gerinc sérülés veszélye miatt – nem szabad megmozdítani, ezért először azt néztük meg, hogy a hölgynek vannak-e megmozdítás nélkül is ellátható sérülései – folytatja Korvin főtörzsőrmester. Ilyen sérülést nem találtak, ám ezután az jelentette számukra a legnagyobb problémát, hogy megnyugtassák, maradásra bírják a gépjárműből sokkos állapota miatt szabadulni akaró hölgyet; ez a közben telefonon felhívott közvetlen hozzátartozó szavainak is köszönhetően sikerült. Így azután a mentőknek éber nyugalmi állapotban lévő sérültet, a tűzoltóknak (robbanásveszélyt már nem jelentő) gépjárművet adhattak át. A rendőrök kikerzése után pedig a „helyszínt” is átadhatták, majd feladatuknak megfelelően folytatták újukat az amerikai konvojjal.

– Büszke vagyok a fiúkra – mondja később, már négy szemközt Riczler Tamás alezredes, a rendészászlóalj parancsnoka – , mert cselekedetükkel az életmentésen túl nagyban hozzájárultak

a zászlóaljunkat övező, főleg a katonaviselt, idősebb korosztály körében tapasztalható negatív megítélések eloszlásához is. A civilek egy része a katonai rendszereket ugyanis még ma is a régmúlt idők, a sorkatonákat (nem egyszer

keznek, mint más országbeli társaik. (Kun Szabó István dandártábornok, az MH vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandár parancsnoka névre szóló, sorszámozott értemmel ismerte el a katonák kiemelkedő helytállását.)

Riczler Tamás
alezredes

Az életmentő csapat: Korvin András főtörzsőrmester, Derján Zsolt főtörzsőrmester, Tihanyi Pál törzsőrmester, Hernádi Csaba szakaszvezető, Tóth Sándor törzsőrmester, és Nagy László őrmester.

A MOSTOHATESTVÉR

VT-72B műszaki mentő harcjármű

A MÁRCIUSI HAVAZÁS ÉS HÓFÚVÁS ELŐIDÉZTE KATASZTRÓFAHELYZETBEN A MENTÉSRE VÁRÓK TALÁLKOZHATTAK A MAGYAR HONVÉDSÉG EGYIK KEVÉSBÉ ISMERT LÁNCTALPASÁVAL, A VT-72B MŰSZAKI MENTŐ HARCJÁRMŰVEL.

A több szempontból is különleges VT-72B otthona a tatai MH 25. Klapka György Lövészdandár. Itt beszélgettünk a jármű minden ízét-porcikáját ismerő Tóth András századosal, a 11. harckocsi-zászlóalj megbízott törzsfőnökével, Csete László törzsszázlósossal, az alegység vezénylőzászlósával és Cserti-Csapó Zoltán hadnaggyal, a törzsszázad karbantartó szakaszának parancsnokával.

A VT-72B „szülőházaja” nem a mai Oroszország, noha a jármű alapját a T-72-es harckocsi adja. A különleges feladatnak megfelelő átépítést ugyanis saját fejlesztésként Csehszlovákiában végezték; a ZTS Martin mérnökeinek tervein alapuló jármű BRAM-72B néven készült el. A fejlesztés 1983–87-ig, az 1988-ban megkezdett sorozatgyártás pedig 1995-ig tartott. Az egykori Var-

sói Szerződés több tagállamába VT-72B néven exportált lánctalpasból szállítottak más földrészbeli országokba is. Továbbfejlesztése és az utódváltozatok gyártása jelenleg is csehországi hadipari alkalmazottaknak ad munkát.

A járművet elsődlegesen meghibásodott vagy harci cselekmények során megsérült T-72-es harckocsik mentésére, vontatására fejlesztették ki, e „feladatkor” követelményeinek megfelelően azonban meg kellett erősíteni a hajtásláncot és az alvázat, hiszen a változattól függően 41 vagy 43 tonnás T-72-esek vontatása nagy igénybevételt jelent. A jármű a T-72-esekben jól bevált, „mindenevő” négyütemű V-46-os, 573 kW teljesítményű, mechanikus feltöltővel szerelt, 1300–1400/min fordulatszámon 3160 Nm nyomatékra képes dízelmotort kapta meg. Ezt a teljesítményt hét előre- és egy hátramenet fo-

kozattal ellátott kézi sebességváltó viszi át a speciális fémötvözetből készült lánctalpra. Ez többira útkímélő gumipogácsák is felcsavarozhatók; e megoldás azonban rontja a terepjáró-képességet. Mivel ezeket a gumipogácsákat a Magyar Honvédség nem rendszeresítette, a márciusi mentést követően két lánctalpas harckocsiszállító trélerrel vittek vissza a tatai dandárhoz, megkímélve ezzel az utakat.

A VT-72B külső pót-üzemanyagtartályok nélkül – az út- és terepviszonyoktól függően – 235–470 kilométert tehet meg egy üzemanyag-feltöltéssel. A jármű remek terepjáró képességekkel rendelkezik: tengelyirányban 30, oldalirányban 25 fokos lejtőn is biztonságosan vezethető, és akár 2,6–2,8 méter széles árok felett is „átgázolhatnak” vele.

A T-72-eseken megszokott torony és löveg „helyett” speciális felépítményt

kapott a közel 46 tonnás, 8,15 méter hosszú, 3,46 méter széles és 2,64 méter magas VT-72B. Talán legjellegzetesebb eleme a test bal hátsó sarkához közel lévő 19 tonna teherbírású daru.

A vontatási feladatokhoz három csőről (a főcsőről, a segédcsőrlől és a hátul található gyorscsőről) áll rendelkezésre. Megfelelő csőről-összeállításal meg többszörözhető a vontatási képesség. E tulajdonsága játszott egyébként fontos szerepet a márciusi katasztrófahehelyzetben végzett mentéseknél is: csőről segítségével a VT-72B gond nélkül vontatta el a hó fogságában rekedt kamionokat, illetve más járműveket.

A háromfős személyzetet (járművezető, parancsnok, kezelő) páncélozott alváz és felépítmény védi; alulról 120 milliméteres, míg oldalról 30 milliméteres páncéllemez áll ellen a robbanások, a tüzérségi lövedékrekeszek és a nehézpuska-lövedékek hatásainak. Ugyanakkor a megfelelő belső kiépítés oltalmat ad a nukleáris, a biológiai és a vegyi fegyverekkel szemben. Mindemellett egy 12,7 milliméter űrméretű nehézpuska áll rendelkezésre alacsonyan repülő légi járművek és páncéltalan célok leküzdésére.

A szakemberek úgy vélik, a VT-72B-ka addig maradhatnak hadrendben, ameddig T-72-esek szolgálnak a Magyar Honvédségben. Használhatóságukat maximális vontatási képességük határozza meg, vagyis csak a T-72-esnél nagyobb tömegű harcjármű rendszeresítése esetén kerülne szóba lecserélésük.

Földön, vízen, levegőben ERŐNYERŐ

Csecsenföldön és a Kaukázus más területein már élesben is bizonyított a 2S19 Mszta.

A Su-35S a külföldi vásárlók körében is igen népszerű.

ezred három üteggel, ütegenként hat indítójárművel vagy silóval rendelkezik. A Jarsz és elődje, a RT-2UTTKh Topol-M (SS-27 Sickle B) rakétarendszer felel a szárazföldi indítású, atomtöltetű interkontinentális rakéták mennyiségének 80 százalékáért.

Nem marad fejlesztés nélkül a haditengerészet sem, már ami a nukleáris elrettentést illeti. A Borej osztályú, nukleáris meghajtású rakétahordozó tengeralattjáró-osztály első hajóegysége, a JURIJ DOLGORUKIJ 2013. január 10-én állt hadrendbe, míg a második hajóegység az

LÉGI FŐLÉNY

A Szuhoj tervezőiroda két típusa, a Su-35S és a PAK-FA néven ismert ötödik generációs vadászbombázó repülőgép határozza meg az orosz légierő jelenét és jövőjét. A Su-35S a jól bevált Su-27-es sokadik továbbfejlesztése, a Szuhoj kissé marketing ízű meghatározása szerint ez a gép már 4++ generációs vadászgép. A KnAAPO gyártotta, együttes vadászbombázó repülőgépből 2009 augusztusában 48-at rendelt meg

OROSZORSZÁG DOLLÁR MILLIÁRDOKBAN MÉRHEŐ HADERŐ-FEJLESZTÉSI TERVEKKEL VÁGOTT NEKI AZ IDEI ESZTENDŐNEK. KÉRDÉS, MIRE ELÉG EZ AZ (OLAJ)PÉNZ?

Az orosz védelmi költségvetés idei fejlesztési fejezetének alapja az országban kitermelt, majd külföldön értékesített kőolaj és földgáz. Ha az olajár megfelelő magasságokban szárnyal, jut az elmúlt két évtizedben elhanyagolt haderő rövid és középtávú fejlesztési terveire is. A fejlesztések egyaránt érintik a szárazföldi haderőt, a légierőt és a haditengerészetet. A meglévő repülőgépek, harckocsik, hajók és más haditechnikai eszközök modernizálása mellett számos új vagy továbbfejlesztett rendszer áll hadrendbe.

NUKLEÁRIS ELRETTENTÉS

Az orosz nukleáris elrettentő erők alapját, továbbá a „nukleáris háromszög” (légi, tengeri és szárazföldi indítású fegyverek) talán legmegbízhatóbb részét a

A Jarsz interkontinentális ballisztikus rakétarendszer.

A JURIJ DOLGORUKIJ, az orosz atom elrettentő erő új büszkesége.

stratégiai rakétacsapatok eszközei jelentik. Az RSZ-24 Jarsz (NATO-kódjele: SS-29) interkontinentális hatótávolságú, több manőverező robbanófejvel felszerelt ballisztikus rakétarendszer 2010 óta áll hadrendben. A rakétarendszer silókba telepített és mobil (MZKT-79221 nyolctengelyes terepjáró járműre épített) változatait három helyszínen, Tejkovo, Novoszibirszk és Kozelszk térségében használják a települt egységek. Egy-egy

ALEKSZANDER NYEVSZKIJ lesz. A tengeralattjárókat a tervek szerint a számos fejlesztési problémával küszködő RSM-56 Bulava (SS-NX-32) manőverező nukleáris robbanófejekkel rendelkező ballisztikus rakétarendszerrel szerelik majd fel. A negyedik hajóegységtől kezdve már egy továbbfejlesztett (például a meglévő 16 mellett 4 újabb rakétaindító silóval felszerelt) Borej II-es osztály épül; a tervekben összesen 10 hajó szerepel.

az orosz védelmi tárca, és eddig 12 gépet szállítottak le a légierőnek. A típus hivatalos állami tesztrepülései várhatóan csak 2015-ben érnek véget: ekkor lesz minden fedélzeti rendszer és fegyverzet hadra fogható.

A következő, immár ötödik generációt a Szuhoj PAK-FA képviseli, melyből jelenleg három prototípus repül, megközelítve a 300. repülést 2010. január 29-e, az első felszállás óta. A tí-

pus kialakítása hasonlít az amerikai F-22/F-35 párosra: a cél a radarvisszaverő felület minimalizálása. A gép orosz források szerint alkalmas szupercirkálásra, azaz utánégető nélkül hangsebesség feletti repülésre. Ehhez persze az is szükséges, hogy fegyverzetét, a két amerikai vetélytárhoz hasonlóan, belső fegyvertartó rekeszekben hordozza. A típus erőssége lesz az aktív fázisvezérelt radarrendszer, amely az orrészbe és a szárnyak belépőlébe helyezve, egyszerre két hullámhosszon keresi az ellenséges célpontokat. A gép az orosz hagyományoknak megfelelően rendelkezik majd beépített infravörös kereső és célkövető rendszerrel is. A PAK-FA indiai követelményeknek megfelelően továbbfejlesztett változata lesz a HAL FGFA vadászbombázó, melyet a Hindustan Aeronautics gyárthat majd licenc alapján.

NEHÉZFIŰK

Kevésbé látványos, de annál fontosabb változások zajlanak a stratégiai teher szállítás területén is. A világ minden vágányában „otthonos” Iljusin Il-76 négyhajtóműves, nehéz teher szállító repülőgép új generációjának prototípusa (Il-76MD-90A, más néven Il-476) 2013. január 29-én már az első nagy távolságú tesztrepülést hajtotta végre. A törzs változatlanága mellett a gép új szárnyakat, üzem-

Az Il-76-os sokadik modernizációja, az Il-476.

TRADICIONÁLIS JÖVŐ

Az orosz hadsereg legmodernebb, nagy számban rendszeresített közepes harc kocsija a Magyarországon is hadrendben álló T-72-es család továbbfejlesztett változata, a T-90-es. Az exportis kerekkel is büszkélkedő T-90-es megőrizte ugyan a T-72-esek alapvető felépítését, de szinte minden (az 1130 lóerős, 12 hengeres V-92S2 turbódízel les hajtómű, a Kontakt-5 reaktív páncélt, a lézerbesugárzás elleni Stora-1 aktív elektrooptikai önvédelmi rendszer, a 9M119M Refleksz félautomatikus lézervezérlésű, irányított páncéltörő rakéta indítására alkalmas, 125 milliméteres 2A46 simacsövű löveg) új rajta. A harckocsi 12,7 milliméteres Kord lég-

védelmi géppuskája már távirányított, éjszaka és rossz időjárási viszonyok között is használható. A parancsnokot az orosz Glonassz műholdas navigációs rendszer segíti.

A jövőt a még fejlesztés alatt álló Armata univerzális harci platform jelenti: e lánctalpas jármű alapja lehet harckocsinak, nehéz páncélozott gyalogsági harcjárműnek, páncélozott műszaki járműnek és műszaki mentőjárműnek, vagy akár több önjáró tüzérségi rendszert, több elemét is megörökölte. Így a toronyban az automata töltőberendezés mellett már nem lesz személy-

anyag-takarékos PS-90A-76 hajtóműveket, digitális vezérlőrendszert és műszereket, továbbá megerősített, így nagyobb teherbírású futóműveket kapott. A tervek szerint az orosz légierő az első hullámban 40 példányt állíthat hadrendbe. A várakozások szerint a jövőben az Il-476 veszi majd át az Il-78 tankerrepülőgép és az A-50U távolfelderítő radarrepülőgép alaprepülőgépek szerepét is. Az Iljusin modernizált „jgáslova” így várhatóan újabb évtizedekre a légierő meghatározó típusa lesz.

zet, a vezető, az irányzó és a parancsnok is a páncéltestben kap védett helyet. Az Omszk melletti Uralvagonzavod üzemében készülő harckocsi-prototípust az eredeti tervek szerint már az idén tesztelhetik, s a sorozatgyártás is megkezdődhet még 2020 előtt.

A jelek szerint az Armata váltja fel majd a 2Sz19 Mszta 152 milliméteres önjáró lövegrendszert is. A T-80-as harckocsi páncéltestére épített löveg számít ma már az orosz tüzérség alapvető fegyverének. A löveg alkalmas a megnövelt, 36 kilométer hatótávolságú lövedékek, kis méretű taktikai nukleáris löszerek, illetve a 9K25 Krasznopol lézeres irányítású precíziós löszerek használatára is. Az orosz szokásoknak megfelelően a löveg küzdőtere túlnyomásos és szigetelt, így nukleáris, vegyi vagy biológiai fegyverekkel szennyezett területen is alkalmazható. A fejlesztések során a Mszta Glonassz műholdas navigációs rendszert, új löszertípusokat, automatikus löveg-állító rendszert és továbbfejlesztett töltőberendezést is kapott.

LOPAKODÁS A TENEREN

Az orosz haditengerészet számára is alapvetővé vált a csökkentett észlelhetőségű, felszíni hajóegységek fejlesztése. Az Egyesült Államokban, Kínában vagy éppen Franciaországban is alkalmazott hadihajó-építési elveknek felelnek már meg a SZTEREGUSCSIJ osztály hajóegységei. Jelenleg három, a névadó SZTEREGUSCSIJ, a SZO-OBRAZITYELNYIJ és a BOJKIJ korvettek tekinthetők a flotta talán legmodernebb hajóinak. A fedélzet

Armata-látványterv: vajon látunk-e ilyen harckocsit?

Klasszikus vonalak, modern belső: ez a T-90 közepes harckocsi.

felépítményei már döntött kialakításúak, így radarrendszerekkel csak nehezebben, kisebb távolságból észlelhetők; igyekeztek a fedélzetet is „tisztán tartani”, azaz lehetőleg minden rendszert, berendezést a hajótesten belülre helyezni.

A tervek szerint az első három, már

hadrendbe állt hajót további legalább 27 követi majd, melyeket – mint a haditengerészet legfontosabb egységeit – több feladatra is alkalmas, irányított, légvédelmi és hajók elleni (Kh-35 Uran-E) rakétarendszerekkel, illetve Kamov Ka-27 haditengerészeti, többcélú helikopterrel szerelik fel.

A SZTEREGUSCSIJ kialakítása már a haditengerészeti fejlesztés 21. századi irányvonalát jelzi.

A magyar tüzérség száz éve (1.)

A meredek röppályával tüzelő, nagy űrméretű mozsár ideális eszköz volt a tartós védelmi építmények ellen.

ÚJJÁSZÜLETÉS

HOSSZÚ POLITIKAI ÉS SZAKMAI VITÁK UTÁN 1913. MÁRCIUS ELSEJÉN ISMÉT LÉTREJÖTT AZ ÖNÁLLÓ MAGYAR TÜZÉR FEGYVERNEM, AMELYNEK ÚJJÁÉLESZTÉSÉTŐL NEM VÉLETLENÜL ÓDZKODTAK ANNYIRA AZ OSZTRÁKOK: EMLÉKEIKBEN UGYANIS MÉG ÉLÉNKEN ÉLT AZ 1848/49-ES FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC HONVÉDTÜZÉRSÉGÉNEK REMEK TELJESÍTMÉNYE.

A kiegyezést követő esztendőben, 1868-ban alakult meg a magyar királyi honvédség, melynek akkor elsősorban a belső rend fenntartása volt a feladata. A császári és királyi közös hadsereg mellett csak afféle segéderőnek számított, akárcsak ausztriai megfelelője, a Landwehr. Két fegyvernem, a gyalogság és a lovasság alkotta, a magyar tüzérség felállításáról kezdetben hallani sem akartak az osztrákok, érthető okokból. Úgy vélték: a korszak legnagyobb csapásmérő erejének számító fegyvernem – amely még jó néhány évtizedig meg is őrizte ezt a státuszát – komoly veszélyt jelentene a „rebellis” magyarok kezében.

– A századfordulón komoly viták zajlottak a kérdésben – mondja Kovács Vilmos ezredes, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum (HM HIM) parancsnoka –, s ekkor már a császári és királyi haderő vezetése részéről is jelentek meg olyan hangok, amelyek a magyar tüzérség felállítását szorgalmazták, mondván, így a magyar királyi honvédség önállóan is végrehajthatna nagyobb feladatokat. Az osztrákok ellenállása akkor szűnt meg egyszer s mindenkorra, amikor Európára mind fenyegetőbb árnyékot vetett egy hatalmas fegyveres konfliktus réme. Végül az 1912-ben megszületett új véderőtörvény tette le-

Kovács Vilmos ezredes

MAGYAR HONVÉD

hetővé a magyar tüzér fegyvernem felállítását, amelyre aztán 1913. március elsején került sor. A szabadságharc után több mint hat évtizeddel tehát hadseregünk ismét rendelkezett tüzérséggel. A lövegek természetesen a közös haderőtől érkeztek, akárcsak a kiképzett – magyar származású – kezelőszemélyzet; a császári és királyi tüzérezredek egy része tudniillik magyar kiegészítésű volt. 1912-ben a tüzértisztek képzése is megindult a Ludovika Akadémián.

hadrendbe állították a svédek hátultöltő Wahrendorf-rendszerű lövegárát. Az előltöltő–hátultöltő párharcból az utóbbi megoldás került ki győztesen, a huzagolás elterjedése pedig a lövedék formájának változását hozta magával: a korábbi gömb alakot felváltotta a hosszúkás hengeres-ogivál forma.

A császári és királyi haderő tüzérségének technikai fejlődésében 1875-re datálódik a következő mérföldkő: ekkor rukkolt elő az osztrák Franz Freiherr von Uchatius vezérmagy, a bécsi Arzenál

Uchatius egyébként korábban hosszú európai körutat tett, melynek során felkereste a kontinens számos jelentős löveggyárát. Meg is vádolták, hogy találmánya valójában koptintás; a németek és a svédek ötletét másolta le. Így volt vagy nem, e löveg 7, 8, és 9 centiméter űrméretű változataival fegyverezték fel az Osztrák–Magyar Monarchia haderejének tüzérségét. Sokáig maradt hadrendben, 1896-ban egy komolyabb modernizáción is átesett. Amikor pedig végképp eljárt felette az idő, erődök raktáriba került, mondván, egyszer még csak jók lesznek valamire.

S valóban, Przemysl védelmében, 1914–1915-ben, az osztrák–magyar erők az erőrendszer raktárai mélyén pihenő Uchatius-féle ágyúkat is bevetették az oroszok ellen. Az első világháború előtt a Monarchia legnagyobb lövegüzemében, a pilseni Skoda-gyárban is hatalmas fejlesztésekbe kezdtek. Ezek az új fegyverek már hátrasikló lövegcsővel készültek, lövegpajszot és korszerű irányzókat kaptak, vagyis akkor (azaz 100 éve) jelentek meg a lövegeket ma is jellemző elemek. A napjainkban használatos lőeljárások alapjai, illetve a különböző tűzemek szintén abban az időszakban alakultak ki.

VÁLTOZÓ HARCMODOR

Az első világháború kezdetén – a közvetlen tűztámogatás érdekében – a gyalogság közelében, gyakorlatilag az arcvonalban állították fel a tüzérséget, az ellenséges géppuskák hatásos lőtávolságán belül. A súlyos veszteségeket látva aztán változott a taktika: az ágyúkat 2–4 kilométerrel hátrébb hozták. A híradóeszközök fejlődése emellett lehetővé tette a minden korábbinál pontosabb megosztott irányzást, vagyis azt, hogy az ütegek olyan célokat is leküzdhesse, amelyek csak a figyelőpontokból láthatók, a lövegek tüzelőállásaiból nem. Az első világháborúban természetesen a tüzérség fejlődése új lendületet kapott. Az egyre modernebb lövegek és löszerek, illetve az új irányzóeszközök révén megnőtt a lőtávolság, ami ugyanakkor magával hozta a védelem mélységének és szilárdságának növekedését; megjelentek a vasbeton és acélfalú fedezékek, tartós védelmi építmények, amelyeket csak rombolással lehetett leküzdeni.

– A tüzérségnek erre reagálni kellett, s reagált is – mutat rá a HM Hadtörténe-

A tüzérség az első világháború kezdetén jellemzően lóvonatású volt.

A hegyitüzérségnél a kisebb űrméretű, könnyebben mozgatható eszközöket részesítették előnyben, a Monarchia haderejénél például a képen látható 15M, 7,5 centiméteres hegyiágyút.

UGRÁSSZERŰ FEJLŐDÉS

A tüzérség időközben hatalmas fejlődésen ment át. A pontosság és a hatótávolság növelése érdekében minden jelentős nemzet kísérletezett valami újjal. 1859-ben például az osztrák haderő az előltöltős, de már huzagolt csővel készült francia La Hitte-rendszerű ágyúkat kezdte használni, 1861-ben pedig

parancsnoka egy új rendszerrel, melynek központi eleme a nagy szilárdságú, acélbronznak nevezett ágyúcső volt.

– Az acélbronz elnevezés nem a két fém ötvözetét takarja – ad haditechnikai adalékot a fegyvernem fejlődéséhez Kovács Vilmos ezredes. – Egyszerűen anni történt, hogy egy speciális kohászati eljárás eredményeként acélkeménységű bronzot sikerült előállítani.

MAGYAR HONVÉD

Az Osztrák–Magyar Monarchia tüzérei egy 15 centiméteres tábori tarackot helyeznek menetkész állapotba.

ti Intézet és Múzeum parancsnoka. – A lapos röppályával tüzelő ágyúkat – amelyek ellóttek a lövészárkok felett – felváltották a tarackok; e meredek röppályájú tüzfegyverekkel már eredményesen tudták rombolni a tartós védelmi építményeket. A háború elején a tüzérségeknel egy tarackra három ágyú jutott, ám ez az arány a harcok végéhez közeledve megfordult. A löszereknél is megfigyelhető volt a változás: a kartács és a srapel helyét a gránát vette át, amelyet – repeshatásának köszönhetően – az építmények és az élőerő ellen egyaránt eredményesen alkalmaztak. A tartós védelmi építmények ellen ugyanakkor a betonromboló gránátok bizonyultak igazán hatásosnak. Ezek tömege akár a 300 kilogrammot is elérhette, célba juttatásukhoz pedig főleg nagyobb űrméretű (például 30,5 centiméteres) mozsarakat használtak, melyek hatásos lőtávolsága 12 kilométer is lehetett. A fegyverem mellett elkezdett specializálódni. A repülőgépek hadicélú alkalmazására válaszul létrejött a légvédelmi tüzérség, a harcosaik megjelenése után pedig megszületett a páncéltörő tüzérség.

ÖRDÖGI ELJÁRÁSOK

1916-tól az Osztrák–Magyar Monarchia tüzérsége is bekapcsolódott a gázharcba: a lövedékeket ingerlő, maró vagy fojtó hatású gázokkal töltötték meg, s ezeket a legváltozatosabb módon alkalmazták. A gázfúvásos eljárással szemben a vegyi tűzcsapás nagy előnye az volt, hogy sokkal kevésbé függött a széljárástól.

– Különböző eljárások léteztek, az egyiknél például a tüzérség repeszgránáttal kezdte el „puhítani” az ellenséget

– mire ők természetesen behúzódtak a fedezékekbe –, majd egyszer csak ingerlőgázos lövedékekkel is támadta a szemközti állásokat. A lövészárkok alján kuporgó emberek pedig csak akkor vették észre a cselet, amikor már késő volt. Az ingerlő harcanyagot tartalmazó lövedék ugyanis becsapódáskor nem tompa puffanó hangot hallat, mint általában a gázlővedékek, a robbanását ezért csak a vajt fülűek tudták megkülönböztetni a repeszgránátétól. Ekkor viszont már késő volt felvenni a gázmaszkot, a vegyi anyag megtámadta a szemet és a légzőszerveket. A könnyező, fuldokló katonáknak aztán mustárgázos lövedékekkel adták meg a kegyelendőfést, azon kevesekkel pedig, akik valahogy kijutottak a halálos csapdáva vált lövészárkából, a géppuskák végeztek – idézi fel az ördögi harc eljárás részleteit Kovács Vilmos ezredes.

1918-ra a honvédség már 250 tüzérezreget tartott hadrendben, míg az Osztrák–Magyar Monarchia hadiipara több mint 15 000 löveget, s nagyságrendileg 72 millió tüzérségi lövedéket állított elő 1914–1918 között. A háború éveit alatti hatalmasat fejlődött a fegyverem, mindazonáltal a szakemberek úgy látták: folytatni kell a korszerűsítést. Magyarország azonban ebből jó időre kimaradt.

BÚJÓCSKA AZ ANTANTTAL

A trianoni békeszerződés értelmében összesen 105 löveg maradhathat hadrendben, ráadásul ezek űrmérete nem

Tüzérségi megfigyelő. A híradóeszközök fejlődése lehetővé tette azt, hogy az űtegek olyan célokat is leküzdhessenek, amelyek csak a figyelőpontokból láthatók, a lövegek tüzelőállásaiból nem.

haladhatta meg a 10,5 centimétert. A győztes hatalmak így akarták kizárni egy esetleges fegyveres revízió lehetőségét, intézkedéseik következményeként pedig a magyar hadsereg csak belső feladatok ellátására lett alkalmas. A szerződés életbe lépésével ugyanakkor kezdetét vette a rejtés időszaka. A cél egyértelműen az előírások kijátszása, illetve az antant által hazánkba delegált

katonai ellenőrző bizottság félrevezetése volt.

– A csapatoknál gyakorivá váltak az úgynevezett antantriádók – jegyzi meg a HM HIM parancsnoka. – Általában a bizottság olasz tagja adta le a drotot a tervezett ellenőrzés helyéről és idejéről, melynek köszönhetően lehetőség nyílt a felkészülésre: a létszámfeletti katonákat civil öltözetben hazaküldték, a tiltott haditechnikai eszközöket pedig a laktanyán kívül (például pajtákbán, fészerekben) rejtették el, így az antant bizottsága többnyire mindent rendben talált. Persze mindez idővel gyanússá vált számukra, de tenni nem tudtak semmit. 1922-ben, Diósgyőrben aztán a löveggyártás is beindult. Hihetetlen mennyiségben folyt a termelés, amit jól mutat az, hogy az 1920-as évek közepén már közel 300 löveg állt rendelkezésre, az engedélyezett 105 helyett.

1927-ben megszűnt a katonai ellenőrző bizottság mandátuma Magyarországon, ami egyben a szoros ellenőrzés végét is jelentette. A tüzérség története szempontjából éppen erre az időszakra datálódik egy fontos esemény: 1928-ban a svéd Bofors cégtől megvásároltuk három korszerű tüzérségi rendszert – 8 centiméteres légvédelmi ágyú, 10,5 centiméteres közepes ágyú, 15 centiméteres közepes, gépvonatus tarack –, illetve azok gyártástechnológiáját. Maga a gyártás azonban nem indult meg azonnal, nagyobb széria csak az 1930-as évek elején készült e fegyverekből.

A tüzérség magyarországi fejlődése útjából végül 1938-ban háruelt el minden

14M. 15 centiméter űrméretű tábori tarackok tüzelőállásban.

Az osztrák–magyar hadsereg 15M, 10,4 centiméteres ágyúja.

Hajmáskér, 1935: tüzérsültség a 8 centiméter űrméretű hegyiágyúnál.

akadály: a március 5-én bejelentett győri program, illetve az augusztusban, Bledben aláírt egyenjogúsági egyezmény – melyben a kisantantállamok elismerték hazánk fegyverkezési egyenjogúságát – rövid időn belül érezette hatását. A különböző nagyvállalatokhoz egymás után futottak be a komolyabbnál komolyabb honvédségi igények. Az egyebek mellett tüzérségi vontatók gyártásával foglalkozó Hofherr cégnel például 1938-ban a termelési kapacitásnak csak a 13 százaléka kötötték le a katonai megrendeléseket, a következők esztendőben viszont már több mint 90 százaléka. A rohamléptű fejlesztés ellenére a magyar királyi honvédség – beleértve az amúgy szakmailag kitűnően képzett tisztékkel álló tüzérséget is – 1939 szeptemberéig nem tudta ledolgozni az évek alatt felgyülemlett hátrányait.

Gumikarabély és farkasfog

NEM SZÜLETTÜNK KATONÁNAK...

MILYEN KÉPESSÉGEK BIRTOKÁBA KERÜL AZ AZ ÚJSÁGÍRÓ, AKI AZ MH 25/88. KÖNNYŰ VEGYES ZÁSZLÓALJNÁL A SAJÁT BŐRÉN TAPASZTALHATJA MEG A GYORSREAGÁLÁSÚ KATONA KIKÉPZÉSÉNEK EGY NAPJÁT? SZOLNOKRÓL HAZATÉRVE, A FELTETT KÉRDÉSRE – FÁJDALMAS TAPASZTALATAIM ÁRÁN – AZ ALÁBBI VÁLASZOKKAL SZOLGÁLHATOK.

Az újságíró képes a kitűzött időpontra megérkezni, elkészülni. Ha mégsem, akkor a kiképzésen pillanatok alatt megtanulja, hogy ez azon kevés képességek egyike, amelyet akár egy nap leforgása alatt maradéktalanul elsajátíthat.

Az újságíró képes beöltözni a számára kiutalt katonai gyakorlóöltözetbe. Ha mégsem, akkor nyugtáznia kell, hogy ekkor, a kiképzési nap elején, csak a pontosság rovására tehet szert erre a képességre.

Az újságíró arra is képes, hogy megjegezze az öltözőkkel együtt kiutalt esz-

közök neveit. Lássuk csak: öv, rohamisak, málhamellény, sátorlap, esővédő, elemlámpa, kulacs, kalandkalap, kanalgép, egy napi ellátmány, gumikarabély és szíj – ha csak ki nem felejtetem valamit.

Az újságíró képes valamennyi fent nevezett (és a felsorolásból esetlegesen ki-felejtett) eszközt bepakolni a katonai hátizsákba. Megfelelően tág időkeret kiszabása esetén – amire az „újságíróraj” parancsnoka szakmai meggyőződése ellenére, ám az újságírók saját magukba vetett bizodalmának megőrzése érdekében olykor hajlott is – az újságíró mindent időre is képes teljesíteni. Aztán képes

MAGYAR HONVÉD

kipakolni. Majd újra bepakolni. S arra is képes, hogy – mivel a sátorlapot, aminek a zsák alján van a helye, kifejejtette – újra ki- és még egyszer bepakoljon.

Az újságíró képes a hátizsák felemelésére és a gumikarabély magához vételeire. Az újságíró nem képes arra, hogy megfelelő módon applikálja fel a szíjat a karabélyra, ezért ebben az újságíró segítségét kap.

Az újságíró képes rá, hogy felszerelésével helyet változtasson akár „séta”, akár „kocogás” üzemmódban, s így érkezzon meg a kiképzés különböző helyszíneire.

Az első gyakorlat, a gyorskötélben való lecsúszás, kettős kvalitást feltételez. Az újságíró egyfelől képes arra, hogy – életének és testi épségének féltése okán – erején felüli energiákat mozgósítva kapaszkodjon a kötélbe, másfelől pedig – főleg miután a kapaszkodás kellően kifárasztotta – képes engedelmkedni a gravitáció törvényeinek.

MAGYAR HONVÉD

ták. A palánkon például átlendülni kell, bármennyire is célszerűbb lenne azt megkerülni, a drótháló alatt pedig átkúszni érdemes, bármennyire is kézenfekvőbb lenne azon ugróiskola-szerűen végigugrani.

Az újságíró az ebéd elfogyasztására rendelkezésre álló 15 percben képes maradéktalanul elfogyasztani az e célra kiadott hidegételt. Az újságírók felkészültségét ebben a tekintetben semmilyen kifogás nem érheti.

Mint kiderült, az újságíró evezni is képes, még az evezésre – tömege és tollának szélessége miatt – mégoly alkalmatlan evezővel is. A ro(ham)csó(nak) pedig képes arra, hogy akár 7 kilométeren keresztül is engedelmkedjen az újságíró kezében lévő evezőnek, és lomhán ugyan, de megérkezzen rendeltetési helyére.

Az újságíró képes rá, hogy arról a helyről, ahova parancsnoka a rocsót navigálta, visszajusson a táborba. Ezt a gyakorlatot az újságíró felszereléssel, éber, farkasfog-alakzatban haladva is tudja teljesíteni, váratlan támadás esetén pedig képes haladéktalanul a földre hasalni, s parancsnoka utasításait követve viszozni a tüzet, vagy éppen átkarolni és likvidálni a támadókat.

A nap végén az újságíró képes holtfáradtan az ágyba esni és – az egyik legkülönlegesebb képesség gyanánt – már esés közben mély álomba merülni. Az újságíró ilyenkor azzal a jövéső érzéssel alszik el, hogy többé-később képes volt a nap megpróbáltatásainak teljesítésére, és az alakulat parancsnoka, tisztjei, katonái iránt érzett hálával ébred, amiért lehetővé tették számára az élmény átélését és a „képességek” megszerzését.

Béla, a rendíthetetlen

HA KELL, IZZAD,
HA KELL, FÁZIK...

A PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGYIK LABORATÓRIUMÁBAN AZT VIZSGÁLJÁK, HOGY A MAGYAR HONVÉDSÉGBEN RENDSZERESÍTETT KATONAI RUHÁZAT MILYEN KOMFORTÉRTETET BIZTOSÍT VESELŐJÉNEK. A KÍSÉRLETSOROZATBAN FONTOS SZEREPET JÁTSZIK A SPECIÁLIS KÉPESSÉGEKKEL FELRUHÁZOTT BÉLA IS.

A Pécsi Tudományegyetem Épületgépészeti Tanszékének laboratóriumában, egy kis kamrában érdekes figura ül csendes magányban. A magyar katonai egyenruha „sivatagi” változatát viselő alakot mindenki csak Bélaként emlegeti. „aki” átlagos neve ellenére egyedülálló képességekkel bír. Béla ugyanis műember, méghozzá speciális fajtából való.

– A tizenhat különböző részből álló test felületét elektromos fűtőszálak járók körbe – mutatja be a magányos katonát dr. Magyar Zoltán, a tanszék vezetője. – Béla felületi hőmérséklete állandó, a külső hőmérsékletet viszont át-

lagosra vagy szélsőségesre változtatjuk. Így a test a ráadott ruházat anyagának tulajdonságait, a vele szembeni teljesítményigény alakulását valóságú hőmérsékleti körülmények között „értékeli”, s így tudjuk kiszámítani az adott ruházat jellemzőit.

Béla természetesen nem véletlenül visel éppen magyar katonai egyenruhát: a szakemberek a „társadalmi megújulás operatív program” forrásaiból megvalósított, nagyszabású kísérlet keretében éppen a honvédségben rendszeresített uniformisok ellenálló képességét, komfortosságát és egyéb jellemzőit vizsgálják. – Ez a program több más kísérlet mel-

lett azt a célt szolgálja, hogy kiderítsük: szélsőséges időjárási viszonyok közepe miként növelhető katonáink védettsége – mondja dr. Padányi József dandártábornok, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem tanára. – Azt vizsgáljuk, hogy a Magyar Honvédségben rendszeresített katonai ruházat milyen komfortérzetet biztosít. Ha a katonai komfortérzete megfelelő, a feladatára is jobban tud koncentrálni. A kísérlet magyar viszonylatban egyedülálló. Hazánkban hasonló műszeres vizsgálatokra eddig még nem került sor, de például az Egyesült Államokban rendszeresen végeznek egyenruha-teszteket.

A magyar egyenruhákat mínusz 20 és plusz 30 Celsius-fok közötti értékeken vizsgálják: a plusz 15 Celsius-fok alatti méréseket hűtőkonténerben, a többi tesztet hőkamrában végzik.

– Úgynevezett operatív hőmérsékletet tekintve is végzünk teszteket; ebben az esetben a környező felületek sugárzási hőmérsékletét is figyelembe vesszük. A légtechnikai berendezések segítségével különböző huzatvizsgálatokra is lehetőség nyílik, ami azért fontos, mert a szubjektív hőérzetet, a hőmérséklet mellett a szélesebbesség is nagyban befolyásolja. Maga a ruházat is másképp viselkedik szélcsendben és különböző szélsőségek között – mondja Magyar Zoltán.

A mindig objektív Béla mellett természetesen nem baj, ha egy élénkebb természetű, beszédebb alany is aláveti magát a teszteknek. Ez a feladat Kolossa Sándor nyugállományú alezredestnek jutott, aki a hűtőkonténerben többször is együtt dolgozott a műemberrel.

– Monoton és egyhangú lett volna nélküle a húsz perc abban a hidegben, így jólesett, hogy meg tudtuk beszélni, miként érezzük magunkat – mondja érdeklődésünkre az alezredest, aki révén szubjektív vélemények is társultak Béla szikár, szám- és tény-szerű értékeléseivel.

A közeljövőben befejeződő speciális méréseken harminchétféle különböző magyar katonai egyenruha-összeállítás esik át. A kutatók az eddigi vizsgálatokon már több mint 20 millió adatra tettek szert.

– A kísérletek során szeretnénk megbizonyosodni arról, hogy a magyar katonák öltözete megfelel-e a kor kihívásainak és megfelelő védettséget biztosít-e a katonáknak – mondja Horváth Tibor ezredest, a HM Fegyverzeti és Hadbiztosági Hivatal hadtáposztályának vezetője, majd hozzátéveszi: a ruházati fejlesztések során természetesen felhasználják a kísérlet eredményeit.

Művészet, hagyomány, minőség

NEMZETI HONVÉD

A HONVÉD EGYÜTTES A 2011-ES PRIMA PRIMISSIMA-DÍJ UTÁN TAVALY ÚJABB KOMOLY ELISMERÉSBEN RÉSZESÜLT: „NEMZETI” MINŐSÍTÉST KAPOTT AZ ELŐADÓ-MŰVÉSZETI INTÉZMÉNYEK MINŐSÍTÉSI BESOROLÁSOKOR.

Magyarország legrégebbi művészegyüttesét, az 1949-ben alakult Honvéd Együttest tavaly május elseje óta Bolvári-Takács Gábor irányítja. Az új ügyvezető igazgató hároméves periódusra kapott megbízást, s első intézkedései között megerősítette a Liszt-díjas Strausz Kálmán karigazgatói megbízatását a Honvéd Férfikarnál, illetve létrehozta a Honvéd Együttes művészeti vezetői beosztását; ezt 2012 szeptembere óta az idén március 15-én Kossuth-díjjal kitüntetett Zsuráfszky Zoltán koreográfus, Kiváló Művész tölti be, aki egyben a Honvéd Táncszínház vezetője is.

– Ügyvezető igazgatóként első számú feladatomnak tartom a minőség erőteljes megjelenítését, amely megkíván egyfajta arculatfrissítést. Ennek érdekében hoztam létre a kommunikációs menedzseri munkakört, s ezt a célt szolgálja az

Bolvári-Takács Gábor

új logó, illetve a teljes repertoárt (táncszínház, férfikar, zenekar, színészkar) bemutató prospektusunk is; ilyen egyébként az elmúlt öt évben nem készült – jegyzi meg Bolvári-Takács Gábor.

A Honvéd Együttes speciális helyzetben van, hiszen fenntartója az Emberi Erőforrások Minisztériuma, ugyanakkor szerződésben rögzített műorszolgálati kapcsolatokban áll a Honvédelmi Minisztériummal.

– E szerződés értelmében évente több mint száz alkalommal lépünk fel a tárcsa és a honvédségi alakulatok különböző rendezvényein, továbbá a helyorségi klubokban – mondja az ügyvezető igazgató. – Szerepléseink jelentős része valamilyen ünnephez, fegyveremire naphoz kapcsolódik. Ilyenkor a repertoár a táncos bemutatóktól a férfikar fellépéseinek, illetve a színészkari produkciókon át egészen a különböző szórakoz-

tató műsorokig, sőt gyerekkarabokig terjed; az utóbbiak jellemzően karácsony környékén gyakoriak.

Bolvári-Takács Gábor hozzáteszi: számukra a honvédségi fellépések és például a nemzeti táncszínházbeli, illetve fesztivál színházbeli szereplések között nincs különbség. A művészet, a hagyomány és a minőség fogalmak jegyében minden esetben, a helyszíntől függetlenül a lehető legjobbat kívánják nyújtani. Ez emelte a Honvéd Együttest a mostani magasságokba, ennek köszönheti hírnevét.

A saját színházépület vagy hangversenyterem híján egyfajta utazó színházként működő együttes két tagozatból áll: a Honvéd Férfikarból, illetve a tánckart, a Hegedős Együttest, illetve a korábban kisHamlet műhely néven működő színészkart magában foglaló Honvéd Táncszínházból.

– Az 51 művészt foglalkoztató táncszínház állományának negyötödét a 20 pár táncosból álló tánckar adja; ezzel ők Magyarország legnagyobb létszámú hivatásos néptáncgyűjtése. A táncszínház hattagú népi zenekara, a Hegedős Együttes elsősorban a táncos produkciókat kíséri, de emellett önálló formációként is fellép. Az öt művész alkotta színészkart – szervezeti átalakítás keretében – a múlt év végén soroltam át a táncszínház állományába, mégpedig azért, mert legtöbb produkciójuk amúgy is a táncosok közreműködésével valósul meg – indokol Bolvári-Takács Gábor.

HONVÉD EGYÜTTES

A Honvéd Együttes másik tagozatát, az Európa egyetlen hivatásos férfikórusaként számon tartott, idén március 23-án Magyar Örökség Díjjal kitüntetett Honvéd Férfikart 40 művész alkotja: szólamonként (két tenor, valamint egy-egy bariton és basszus) 10-10 fő.

Az első félévben számukra a Magyar Állami Operaházzal folytatott együttműködés a legfontosabb: tavasszal öt. alapvetően az Erkel Színházban színpadra kerülő operában lépnek fel, s ezekben teljes egészében ők adják a férfikari részt. Persze azért fő profiljuk, a

A tánckart 20 pár táncos alkotja.

A Honvéd Férfikar a zene házhoz megy címmel futó interaktív ének- és zeneórák rendkívül népszerűek az iskolák körében.

kifejezeten férfikari kórusirodalom bemutatása sem szorul háttérbe. Ennek legszebb példája a HM Hadtörténeli Intézet és Múzeum márványtermében tavaly novemberben, Nemzedékek zenéje címmel megtartott nagyszabású koncertjük, amelynek keretében a jelenlévők három műősbemutatójának lehettek szem- és fültanúi.

A Honvéd Férfikar mindezek mellett azt is fontosnak érzi, hogy a fiatalokkal megismertesse a komolyzenét, ezért A zene házhoz megy címmel interaktív ének- és zeneórákat tartanak iskolásoknak. A közelmúltban Pest és Fejér megye oktatási intézményeiben két hét alatt tizenhárom állomásos turné teljesítették Strausz Kálmán karigazgató vezetésével. A Kodály Zoltán és Bartók Béla munkásságának egy szeletét bemutató interaktív énekórák a Budapesti Filharmonia szervezésében zajlottak.

– Néhány ilyen fellépésre én is elkísértem a kórust, s állítom: a gyermekek számára meghatározó élmény, amikor 40 erős férfihang éneklő az ismert opera, a Bánk bán Hazám, hazám című áriáját, vagy a Toborzót a Hány Jánosból. Ilyenkor egészen más az énekórák hangulata – foglalja össze tapasztalatait a Honvéd Együttes ügyvezető igazgatója.

A Honvéd Tánccsínház művészei sem pihennek: februárban, a Nemzeti Tánccsínházban mutatták be a Téli tánc című új előadásukat. A Folklor-kalendárium című sorozat második része – amely a tavaszi ünnepekért feldolgozó Táncoló tavaszt követte – a szürettől a farsang végéig tartó időszakot öleli fel. Az előadás programjában a hagyományos betlehemezés, regélés, lucázás és a főnőbéli hagyományok mellett különböző, a téli ünnepekörhöz tartozó szokások színházi feldolgozását láthatta a közönség.

Egy határon átívelő projekt eredményeként valósul meg a Benyovszky Móric kalandos életét felelevenítő táncjáték, amelynek bemutatójára idén augusztusban Kassán, az Európa kulturális fővárosa program keretében kerül sor. A mű zenéjét a felvidéki Ghymes Együttes szerezte, a színpadi megjelenítésről pedig száznál is több magyar, szlovák, lengyel és cseh táncos gondoskodik. A produkciót egyébként évekkel ezelőtt Szegeden már láthatta a közönség – igaz, mindössze egyetlen alkalommal.

Aki pedig idehaza kívánja megtekinteni a Honvéd Tánccsínház előadásait, annak a Várszínházba vagy a Művészetek Palotájába, a Fesztivál Színházba kell ellátogatnia; e két helyszínen évente 50-60 fellépésük látható.

A Hegedős Együttes önálló formációként is fellép.

– A színészkar – néhány táncossal kiegészülve – önálló mesedarabot állított színpadra, Vargánya apó csodái címmel. A bemutató tavaly decemberben volt, a címszerepben neves vendégművészzel, a Jászai-díjas Kertész Péterrel. A produkciót illetően már túl vagyunk közel 30 előadáson, s őszig mintegy húszra van lekötött időpontunk. Népszerűségét tovább növeli, hogy a darabot igény esetén „házhoz visszük”, az az óvodákban, iskolákban is előadjuk. Ez semmiféle nehézséget nem okoz, hiszen csak kilenc szereplője van, ráadásul a díszlet is könnyen mozgatható, gyakorlatilag bárhol fel lehet állítani – mondja Bolvári-Takács Gábor, majd eképp összegezi: a Honvéd Együttes népszerűsége vitathatatlan. Eddigi munkánkat azzal is elismerte a kormányzat, hogy tavaly „nemzeti” minősítést kaptunk az előadó-művészeti intézmények

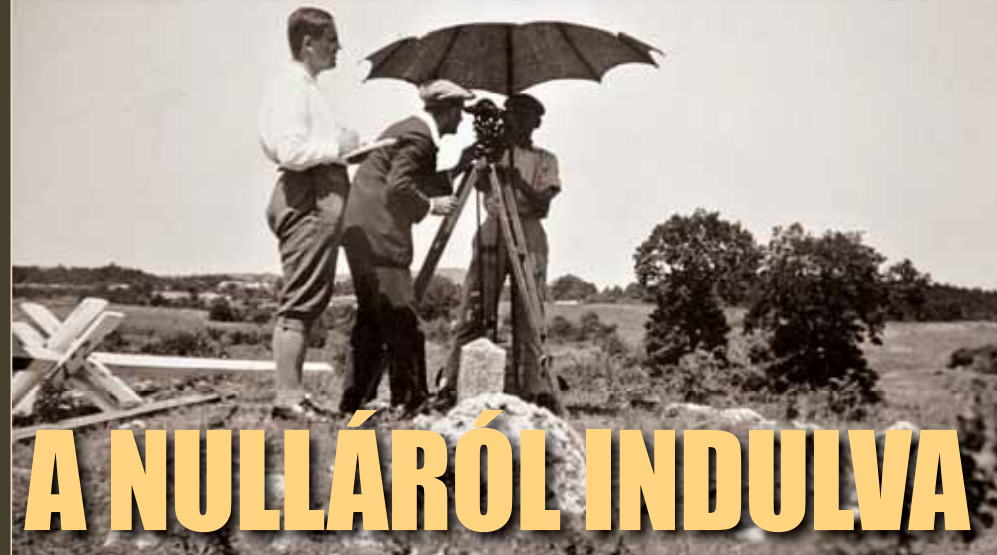
minősítési besorolásakor. A hivatásos néptáncegyüttesek közül mindössze hárman tartoznak e körbe: a Honvéd Együttes mellett a Duna Művészei és a Magyar Állami Népi Együttes. A közönség részéről kapott legnagyobb elismerés pedig az, hogy előadásaink teltház előtt mennek. Különösen népszerűek a történelmi háttérű táncjátékok (A Tenkes kapitánya, Dózsa), a gyermekeknek szóló műsorok, illetve az autentikus folklórműsorok, például az Téli tánc, a Táncoló tavasz vagy az Élő Martin-archívum.

Zsuráfszky Zoltánt március 15-én Kossuth-díjjal tüntették ki.

AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ UTÁN ÖNÁLLÓ LÁBRA ÁLLT MAGYAR KATONAI TÉRKÉPÉSZ SZERVEZETNEK ALIG EGY ÉVTIZED KELLETT AHHOZ, HOGY NEMZETKÖZI SZINTEN IS JEGYZETT, MODERN ESZKÖZÖKKEL RENDELKEZŐ, A LEGFEJLETTEBB ELJÁRÁSOKAT ALKALMAZÓ INTÉZMÉNNYÉ VÁLJON. EZT AZ IDŐSZAKOT A FRANKHAMISÍTÁSI ÜGYBEN JÁTSZOTT SZEREPÜK TESZI MÉG SZÍNESEBBÉ.

A magyar katonai térképészet története (2.)

A NULLÁRÓL INDULVA

Az Osztrák–Magyar Monarchia felbomlása megeremtetette az önálló magyar térképező intézmény létrehozásának lehetőségét, amivel élt is az akkori politika vezetése. Böhm Vilmos hadügyminiszter 1919. február 4-én kiadott rendeletével felállította a Magyar Katonai Térképészeti Csoportot, amely az új Országos Levéltár budavári épületében kezdte meg működését, majd 1920 elején jelenlegi helyére, a Szilágyi Erzsébet fasorba költözött.

ELAVULT ÖRÖKSÉG

A szervezet a III. katonai felmérésből (1869–1887) származó, tartalmában nagyrészt elavult térképanyagot örököl-

te meg; a legfontosabb feladat tehát a hadsereg és a polgári felhasználók igényeit kielégítő térképek biztosítása lett. 1920 nyarán vette kezdetét az 1:25 000 méretarányú felvételi szelvények helyszíni megújítása: a munkálatok a nyugati határnál indultak, később pedig érintették a Dunántúl északi részét, a fővárost és környékét, majd az ország északi területeit. Ezzel párhuzamosan zajlott az 1:75 000 méretarányú térképek irodai és terepi felülvizsgálata, amely lényegében a németes írású névrajz és a rövidítések magyarítására, valamint a hivatalos kiadványok (például mentredek) adatainak bedolgozására szorított. A megújított és revideált térképeket aztán színes nyomtatban adták ki.

Míneközben – egészen pontosan 1921-ben – a szervezet Magyar Királyi Katonai Térképészeti Intézetre változtatta a nevét, ami azonban a következő esztendő során újra módosult, méghozzá a trianoni békeszerződés előírásainak következtében. Ez a dokumentum ugyanis Magyarország hadseregének létszámát 35 000 főben határozta meg, s ebbe a szűkre szabott keretbe az intézet állománya nemigen fért bele. Kiütközött 1922. július elsején polgáriásították a szervezetet, s a pénzügyi tárca ügykörébe sorolták M. Kir. Pénzügyminisztérium XIII/C ügyosztály (Állami Térképészeti Intézet – ATI) néven. Elsődleges feladata ugyanakkor nem változott: továbbra is a hadsereget kellett ellátnia katonai térképekkel.

Az intézet tematikus térképei különösen népszerűek voltak a nagyközönség körében.

Az intézmény vezetése szintén kiemelt feladatként kezelte a szakember-utánpótlás biztosítását: erre vonatkozólag már 1919 márciusában javaslat született, s az oktatás a következő év januárjában meg is indult. Tanfolyamok sokaságán képezték a térképészeket, akik aztán a Bécsből hazatért tapasztalt szakemberekkel közösen bevezették a térképezés új eszközeit és eljárásait. Tevékenységük eredményeként alig egy évtizeddel a Magyar Katonai Térképészeti Csoport megalakulását követően az intézet jól felszerelt, modern technológiát alkalmazó szervezeté vált, amely termékeivel komoly hírnevet szerzett magának.

FRANKBAN UTAZTAK

A katonatérképészek már 1922-ben bekapcsolódtak a hazai tudományos életbe; erre a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet geodéziai szakosztálya, a Magyar Földrajzi Társaság, majd az intézet szakembereinek közreműködésével megalapított Magyar Fotogrammetriai Társaság biztosított lehetőséget. Kiterjedt irodalmi munkásságukról pedig két saját szerkesztésű kiadvány (a Térképészeti Közlöny és a Fotogrammetriai Társaság Évkönyve), továbbá a mintegy 25 folyóiratban publikált több száz tanulmány, illetve cikk tanúsodik. Az ATI emellett a nemzetközi szakmai életben is számottevő tényezővé vált, több mint 25 ország térképező szerveivel folytatott termék- és információcsere.

A szervezet sokoldalúságát bizonyítja, hogy fontos szerepet játszott egy, a térképezéstől merőben eltérő „szakterületen” is. Az 1925-ben kipattant frank-

hamisítási botrányról van szó, amely az intézet történetének kétségkívül érdekes színfoltja, érdemes tehát megismerkedni a részletekkel. Az ügy kiindulópontja mi más is lehetett volna, mint a trianoni békeszerződés: az elszenvedett sérelmekért Franciaországot tartotta felelősnek az ország politikai eliteje, amely a határrevíziót tekintette elsődleges céljának. A trianoni szerződés felülvizsgálatának napirenden tartásához ugyanakkor pénz kellett, s ekkor jött az ötlet: hamisítsunk francia frankot, amihez egyébként a labilis gazdasági-pénzügyi helyzet még kedvezett is. Szintén fontos mozgatórugó volt a bosszú: a hamis pénz ideális eszköznek mutatkozott a francia gazdaság gyengítésére, illetve a csehszlovák választások befolyásolására. A pénzt az Állami Térképészeti Intézetben nyomtatták, ahol a szükséges eszközök birtokában a legnagyobb címletű bankjegyet, az 1000 frankost kezdték el gyártani; ebből végül mintegy 30 ezer darab készült, a munka végeztével pedig a gépeket megsemmisítették.

Minden a legnagyobb rendben zajlott, mígnem 1925 decemberében, a hollandiai Amszterdamban lebuktak a hamis frankot terítő magyarok. A botrány viharos gyorsasággal dagadt, egymás után tartóztatták le a terjesztőket Hamburgban, Kopenhágában és Milánóban. Magyarországon szintén számos őrizetbe vételre került sor – így járt például a térképészeti intézet több munkatársa is. A botrány a magasabb köröket sem kímélte: gyanúba keveredett Bethlen István miniszterelnök és elődje, Teleki Pál is, akiknek közvetlen szerepük ugyan nem volt az ügyben, de tudtak az üzel-

mekről. A vádlottakat bíróság elé állították, ám meglehetősen enyhe ítéletek születtek, s a kárvallott Francia Nemzeti Bank is csak jelképes összeget, 1 frankot kért elégtételként. Mindazonáltal ez a botrány komoly presztízsvesztést okozott hazánknak.

ÚJ FELMÉRÉS, ÚJ MÓDSZEREK

A pénznyomda működtetése mellett perze a fő tevékenység, vagyis a térképezés egyáltalán nem szorult háttérbe. A szakemberek 1927-től 1:25 000 méretarányban új felvételi térképek készítését kezdték meg. Ennek megalapozása érdekében kiterjedt háromszögelési és magasságmérési munkákat végeztek, majd a felmérések a korszerűbb fototopográfia (légi fényképes térképezés) alkalmazásával folytatódtak. 1929-től folyamatosan jelentek meg az új felmérésű szelvények színes nyomatai: 1938-ig 13 000 négyzetkilométernyi területről készültek kiváló minőségű térképek.

A magyar katonai térképezésben tehát 1927-től számíthatunk a fototopográfiai módszerek üzemszerű alkalmazásait (a műszaki eszközök beszerzése két évvel korábban kezdődött meg). Az 1930-as évekre az intézmény nemzetközi hírnevet szerzett e szakterületen, s a különböző külföldi konferenciák, bemutatók rendszeres szereplőjévé vált. A szakemberek a légi fényképes térképezésben a tömegesen jelentkező térkép-helyesbítési, felmérési feladatok végrehajtásának hatékony eszközeit látták. A háborús térképezés alapvető információs forrását szintén a légi fényképek képezték, a térképek alapjául többnyire a feldolgozott légi filmek szolgáltak. A katonai térképészet a saját felhasználás mellett gazdasági, ipari célokra is kiegészített légi fénykép-feldolgozókat. Számos tudományágat és szakterületet (például régészet, víz- és erdőgazdálkodás, városrendezés) támogatót légi fényképekkel, illetve a fototérképezés termékeivel.

A térképészeti intézet polgári célú kiadványai.

A rézmetszés emlékei a térképésmúzeumban.

Az ország területének felmérésével párhuzamosan, sorozatban adták ki az új 1:75 000, 1:200 000 és 1:750 000 méretarányú katonai térképek színes nyomatait. Emellett jelentős erőt fordítottak a hazai polgári térképészeti igények

kielégítésére is. Egymás után jelentek meg az iskolai oktatást szolgáló földrajzi, történelmi térképek, atlaszok, munkafüzetek, továbbá a nagy népszerűségre szert tett turista- és várostérképek. Mindezeket felül rendszeresen kiadtak térképeket az aktuálpolitikai tájékoztatás segítésére.

Az 1930-as évek végének politikai-katonai eseményei közvetlenül érintették az intézetet is, amely 1938-ban, katonai jellegét visszanyerve felvette a Magyar Királyi Honvéd Térképészeti Intézet nevet. A szellemi és technikai kapacitást előbb a visszacsatolt területek térképezésére, a hadba lépést követően pedig a hadművelleti területek térképéllátására kellett összpontosítani; a hadseregnek ebben az időben évente több mint kétmillió térképnyomat készült. A front közeledtével a katonatérképészek végrehajtották a hazai területek térképeinek gyorshelyesbítését, 1:50 000 méretarányban, s részt vettek az erődítési munkálatokban.

Az intézetet – melynek működését a bombázások igen megnehezítették, pótolhatatlan eszközeit, anyagait pusztulás fenyegette – 1944 tavaszán, műszereinek és berendezéseinek egy részével Móra, később Sopron környéki falvakba telepítették. 1945 márciusában a mintegy 200 fős szakembergárda végül Ausztriába menekült. A háború okozta súlyos pusztításból a térképészeti intézet kemény munkával állt talpra, s működését 1946. október elsején kezdhette meg újra.

(A cikk elkészítésételen nyújtott segítségéért köszönet illeti Buga László okleveles mérnök ezredesét.)

Hazámat szolgálom

Felelős vezetői beosztásában végzett kiemelkedő munkája elismeréséül – a honvédelmi miniszter előterjesztésére – Áder János, Magyarország köztársasági elnöke a Sándor-palotában tartott ünnepségen nemzeti ünnepünk, március 15-e alkalmából dandártábornokká nevezte ki dr. Béres János ezredest, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat főigazgató-helyettesét.

Áder János köztársasági elnök – a miniszterelnök előterjesztésére – nemzeti ünnepünk, március 15-e alkalmából a **Magyar Érdemrend középkeresztje a csillaggal** kitüntetést adományozta Véghe Ferenc ny. vezérezredesnek, a Bajtársi Egyesületek Országos Szövetsége tanácsadó testülete elnökének.

A köztársasági elnök nemzeti ünnepünk, március 15-e alkalmából a **Magyar Érdemrend lovagkeresztje (polgári tagozat)** kitüntetést adományozta Bobory Zoltánnak, a Doni Bajtársi és Kegyeleti Szövetség elnökének a kegyeleti teljes emlékezet ébren tartásában végzett tevékenysége elismeréseként; a **Magyar Ezüst Érdemkereszt (polgári tagozat)** kitüntetést adományozta Gyórfy-Villám András huszár hagyományörzőnek, a katonai hagyományok ápolása és a Magyar Honvédség érdekében végzett kiemelkedő munkája elismeréseként;

a **Magyar Bronz Érdemkereszt (polgári tagozat)** kitüntetést adományozta Székely Tibornak, a Kalárisi Hagyományörző Egyesület elnökének.

Dr. Hende Csaba honvédelmi miniszter, beosztásában huzamos időn át végzett kiemelkedő tevékenysége, valamint szakmai érdemei elismeréséül, nemzeti ünnepünk, március 15-e al-

kalmából adományozta a **Babérkoszorúval Ékesített Szolgálati Jelet** Sáfár Albert dandártábornoknak, Gajdos Róbert alezredesnek; a **Szolgálati Érdemjel arany fokozatát** Szabó Tibor János mk. ezredesnek, Lakó Zoltán mk. alezredesnek, dr. Udvardi Endre őrnagynak, Gottschall András főhadnagynak, Soltész János törzsszászlós; a **Szolgálati Érdemjel ezüst fokozatát** Ács János őrnagynak, dr. Dénes Kálmán László okl. mk. őrnagynak, Dreiszig Jenő István mk. őrnagynak, Pótor Attila mk. őrnagynak, Sebestyén Szilárd Róbert őrnagynak, Somlai-Kiss András őrnagynak, Sziksz Gábor őrnagynak, Hodoniczki Mátyas századosnak; a **Szolgálati Érdemjel bronz fokozatát** Chmelik Ernő alezredesnek, Polyák András alezredesnek, Szentés Gábor alezredesnek, Kuti Ferenc mk. őrnagynak, Ötvös Lajos őrnagynak, Széles Béla őrnagynak, Visnyei Ignác őrnagynak, Bazsó Orsolya Csilla századosnak, Durucz Gábor okl. mk. századosnak, Juhász László századosnak, Kiss Gyula századosnak, Kuti Balázs századosnak, Nagyné Szabó Katalin Judit főhadnagynak, dr. Tóth Gergely sz. főhadnagynak, Ducza Zoltán törzsszászlós, Gyarmati Ágnes törzsszászlós, Pappné Szarvas Mónika törzsszászlós, Boda Zsuzsanna zászlós, Csánk Tamásné zászlós, Srám Péter zászlós, Szi-

geti Zsolt századosnak, Vilmányiné Kiss Brigitta zászlós, Hujbarné Turai Ildikó főtörzsőrmesternek, Hodossy György szakaszvezetőnek; az **I. osztályú Honvédelemért kitüntetett címet** Borsodi Ilona Margit kormánytisztviselőnek, dr. Orosz László kormánytisztviselőnek, Tóth János közalkalmazottnak; a **II. osztályú Honvédelemért kitüntetett címet** Balla András közalkalmazottnak, Kaszásné Ferenczi Anna Ilona közalkalmazottnak, Nagy Zoltánné közalkalmazottnak, Valkó Zoltánné közalkalmazottnak; a **III. osztályú Honvédelemért kitüntetett címet** Büki László közalkalmazottnak, Cserbák Mihályné közalkalmazottnak, Csornyik Pálné közalkalmazottnak, Dörflinger Mónika közalkalmazottnak, dr. Gáti Jánosné dr. Bartók Katalin közalkalmazottnak, Horváék Edit közalkalmazottnak, Horváth Ferencné közalkalmazottnak, Németh Gábor közalkalmazottnak, Polgár Mihály Tibor közalkalmazottnak, dr. Székely Gergely közalkalmazottnak, Szőke Marietta közalkalmazottnak, Tóthné Szabó Tímea közalkalmazottnak, Varga Antalné közalkalmazottnak; a **Szolgálati Érdemjel arany fokozatát** Kondoros Ferenc Tibor mk. alezredesnek; a **Szolgálati Érdemjel ezüst fokozatát** Gigor Attila törzsszászlós; a **Szolgálati Érdemjel bronz fokozatát** Cseh Attiláné főtörzsőrmesternek; az **I. osztályú Honvédelemért kitüntetett címet** Tiszai Gyula főtanácsosnak; a **II. osztályú Honvédelemért kitüntetett címet** Laskáné Molnár Zsuzsanna munkatársnak; a **III. osztályú Honvédelemért kitüntetett címet** Juhász Zétényi Erika munkatársnak.

Elismerések

Hende Csaba – a társadalmi szervezetek javaslatára, velük egyetértésben, a honvédelem ügyének támogatása, valamint az elismerést kezdeményező szervezetek huzamos időn át végzett kiemelkedő munkája elismeréséül – nemzeti ünnepünk, március 15-e alkalmából adományozta az **I. osztályú Honvédelemért kitüntetett címet** Péter László ny. ezredesnek, a Hokosz elnökének, Dobszai József ny. alezredesnek, a Gábor Áron Nyugállományú Klub elnökének, Hamvas István Lászlónak, az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. vezérigazgatójának, dr. Pesti Imrénének, Budapest Főváros Kormányhivatala kor-

mánymegbízottjának, Ruzsics Ferencnek, Keszthely város polgármesterének, dr. Müller Cecília, a Fejér megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve megyei tisztifőosztályának, Tóth Ferencnek, a Tolna megyei Kormányhivatal kormánybízottjának, dr. Vass Gyula t. ezredesnek, a BM OKF OIF – Vesztélyes Üzemek Főosztály főosztályvezetőjének; a **II. osztályú Honvédelemért kitüntetett címet** Széles Ernő ny. dandártábornoknak, a Matasz budapesti szervezet missziós tagozata vezetőjének, Balaciz Zoltánnak, Zalaegerszeg megyei jogú város polgármesterének, Barabás Zsolt, a Magyar Közút Nonprofit Zrt. Komárom-Esztergom megyei Igazgatóság igazgatójának, Horváth Tamás Lászlónak, Bu-

dapest XVII. kerületi Önkormányzata alpolgármesterének, Mohai Györgynek, a Noszlop Gáspár Honvéd Nyugállományúak Klubja vezetőségi tagjának, Schváb Zoltánnak, az NFM közlekedésért felelős helyettes államtitkárnak; a **III. osztályú Honvédelemért kitüntetett címet** Belkovné Gulyás Rozáliának, a Matasz Heves megyei szervezet tagjának, Csoma Ernőnek, Tolesva község polgármesterének, dr. Jakubecz Sándornak, a Békés megyei Pándy Kórház főorvosának, dr. Kis Norbertnek, az NKE Vezető és Továbbképzési Intézet intézetvezetőjének, Schindele Antalnak, az Árpád Szakképző Iskola és Kollégium tanárának, Virág Andrásnak, az OGY Társadalmi Kapcsolatok Hivatala elnöke.

Nyári táborok

A **Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány** – az Erzsébet-program keretében – 2013. évre belföldi szociális üdülési pályázatot hirdetett a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség személyi állománya részére. A pályázat elbírálásánál előnyt élveznek a havi bruttó 294 000 Ft-nál kevesebbet keresők, továbbá a gyermeket egyedül nevelők, illetve a három vagy annál több gyermeket nevelők.

Részletes információ:

www.erzsebetprogram.hu. Pályázni kizárólag e honlapon keresztül, elektronikus úton lehet. Határidő: 2013. április 30.

Az alapítvány az Erzsébet-tábor elnevezésű programja keretében számos más, gyermektáborral kapcsolatos pályázatot hirdetett. Bővebb információ: www.erzsebetprogram.hu. Az alapítvány munkatársai munkanapokon 8 és 16 óra között a 06-1-371-3242-es telefonszámon, valamint az ugyfel-szolgalat@erzsebetprogram.hu elektronikus címen adnak tájékoztatást.

A **Budapesti Honvéd Sportegyesület** 2013. június 17. – augusztus 30. között napközis sportági (úszás, atlétika, öttusa, kosárlabda, torna) tábort szervez az egyesület 1134 Budapest, Dózsa György út 53. szám alatti létesítményében. Kérjük a tisztelt szülőket, hogy ha érdeklődnek más nyári táboroztatás iránt, akkor keressék meg a Hososz 2013-as sportnapotárban (<http://www.hipstudio.hu/sportnapar2013.pdf>) szereplő honvéd sportegyesületeket is.

További információ a www.honved.hu honlapon.

IN MEMORIAM

2013. február 18. és március 15. között elhunytak:

Dr. Ungváry Gyula Árpád ny. altábornagy, a Magyar Honvédség halottja (81), Gáspár Ferenc ny. vezérőrnagy (73), Takács Ferenc ny. ezredes (84), Balázs Gyula ny. alezredes (73), Kurucz László ny. alezredes (80), Orosz Lajos Kálmán ny. alezredes (71), Petz László ny. alezredes (84), Szekuli György ny. alezredes (83), Szennyey József ny. alezredes (58), Halász István ny. alezredes (84), Rádai János ny. alezredes (57), Bernáth Károly ny. alezredes (89), Ferencz István ny. alezredes (88), Hugyák Ferenc ny. alezredes (71), Szabó Béla ny. alezredes (73), Virágh Lajos Imre ny. alezredes (70), Gombos Imre ny. alezredes (70), Tamásy Miklós ny. alezredes (81), Madar Sándor ny. alezredes (84), Szabó László ny. alezredes (85), Szellák Tibor Béla ny. alezredes (83), Vrábel Ferenc ny. alezredes (86), Bíró István ny. őrnagy (72), Farkas Dezső Béla ny. őrnagy (66), Kiss Lajos ny. őrnagy (84), Páger Antal ny. őrnagy (86), Farkas Gábor ny. őrnagy (53), Juhász Márton ny. őrnagy (81), Pfluger Ferenc ny. őrnagy (81), Dublinszki Sándor ny. őrnagy (83), Korn-

hoffér Ferenc ny. mk. őrnagy (69), Mórocz Lajos ny. őrnagy (82), Sebők János ny. őrnagy (86), Müller József ny. százados (70), v. Reök Attila ny. százados (99), Berkes László ny. százados (53), Kiss Lajos ny. százados (84), Kovács Zoltán ny. százados (64), Veres József ny. főhadnagy (65), Brenner Károly ny. törzsszászlós (77), Dózsa József ny. törzsszászlós (72), Mányoki István ny. törzsszászlós (62), Örvendi József ny. törzsszászlós (72), Nemes Lajos József ny. törzsszászlós (66), Szabó Irena Malgorzata ny. zászlós (57), Varga Mihály ny. zászlós (79), Knap Vince ny. zászlós (56), Doma István ny. zászlós (80), Nagy Zoltán ny. főtörzsőrmester (84), Losonci Sándor ny. főtörzsőrmester (70), Horváth Pál ny. közalkalmazott (78), Kositzky Istvánné ny. közalkalmazott (79), Szabó Sándorné ny. közalkalmazott (77), Székely Józsefné ny. közalkalmazott (83), Szőgyi János ny. közalkalmazott (73), Turi József Szilveszter ny. közalkalmazott (69), Nádas Ilona ny. közalkalmazott (97), Zarnóczay Lajosné ny. közalkalmazott (76), Gregor Tibor Árpád ny. közalkalmazott (75), Nátz Károly ny. közalkalmazott (84), Szakonyi Jánosné ny. közalkalmazott (75).

EMLEKÜNKET KEGYELETTEL MEGŐRÍZZÜK.

Búcsúzunk kollégánktól

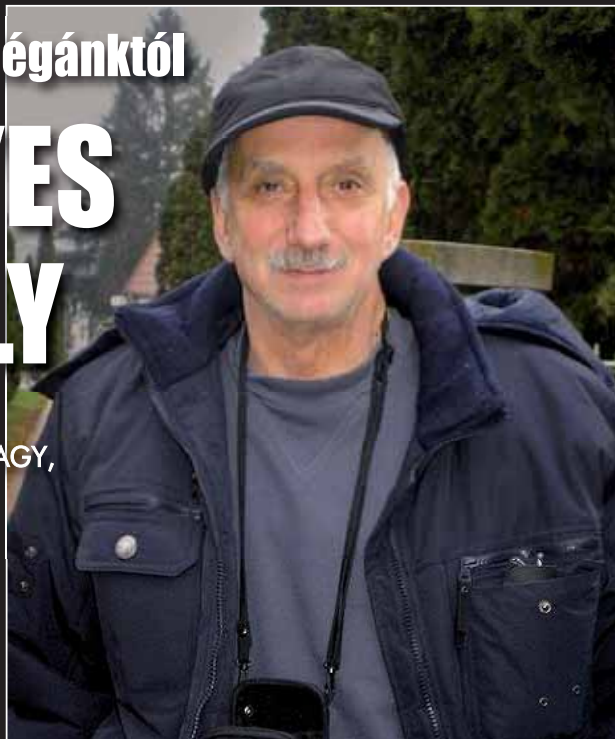
KÖNNYES MOSOLY

ELHUNYT ZILAHY TAMÁS
NYUGÁLLOMÁNYÚ ŐRNAGY,
KATONA-ÚJSÁGÍRÓ.

Igazságtalan, hogy el kellett mennie. Igazságtalan, hogy hosszú hónapokig kellett küzdenie a legalsóbb kórral. De az is igazságtalan, hogy szomorú mondatok jussanak eszünkbe halála kapcsán, hiszen egész életében dőlt belőle a humor. Nem mások vicceit mesélte. Azok közé tartozott, akiket a komolytalanság tekintetében mérhetetlen kreativitással áldott meg a Mindenható.

Ha rá gondolunk, szójátékok, kicsavart rímek, és mindennek a fonákja jut eszünkbe. Hogyan lehet ilyen társunktól komoly szavakkal búcsúzni?

Zilahy Tamás kollégánk, barátunk

március 15-én, egyik legnagyobb ünnepünk reggelén hagyott itt bennünket. Mi mégis szívesebben emlékezünk arra a napra, amikor közénk érkezett. Ő sem született katona-újságírónak. Dolgozott

agronómusként, majd a Nógrád című napilap újságírójaként. Onnan került a HM központi lapjához. Friss vért, új szemléletet és irigylésre méltó frászkészséget hozott magával. Az évtizedek elrepültek, s nem hagyott maga után regényeket, novellásköteteket, drámákat. Mint általában az újságírók, elfecsérelte az életét.

Riportok, interjúk, publicisztikák, megannyi apró gyöngyszem a hagyaték, de szétszórva több évtized újságlapjain. Lehet, már soha, senki nem gyűjti kötetbe őket. Úgy marad meg nekünk, hogy műveiből nem, csak tréfáiból tudunk idézni. De abból sokat, így emlénkben sokáig élni fog. S ha igaz, hogy van még folytatás Odaát, akkor most Tamás ott ül egy felhőcske szélén és beszél. Körülötte pedig mindenkinek csorog a könnye a nevetéstől.

Nekünk most másféle könnyek gyűlnek a szemünkbe, Tamás! De megpróbáljuk szétmorzsolni őket. Megérdemled, hogy mindig mosolyogjunk, valahányszor Rád emlékezünk.

ÉLMÉNY MINDENNEK FELETT!

 NEMZETKÖZI
REPÜLŐNAP
2013 ÉS HADITECHNIKAI BEMUTATÓ

MAGYARORSZÁG, KECSKEMÉTI REPÜLŐBÁZIS, 2013. AUGUSZTUS 3-4

A Kecskeméti Repülőnap az egyik leglátványosabb légi show Európában, de sokkal több is ennél. Haditechnikai eszközök és bemutatók, szárazföldi járművek, 25 ország légerejének és civil repülőfőttájának szakszerűen várják a napi százezer látogatót. Itt a család legkisebb tagja is onnani élménnyel lesz gazdagabb! A rendezvény 2010-ben elnyerte az "Európa legjobb repülőnapja" díjat. Miért? Jöjjen el egész családjával, és meglátja!

Helyszín: Magyarország, 6000 Kecskemét, Reptéri Ut. 4.
(MH. 53. Szentgyörgyi Dezsa Repülőbázis)

Kövessen bennünket! facebook.com/repulonap2013 www.repulonap2013.hu

HONVÉDELMI
MINISZTERIUM

HONVÉDELMI MINISZTERIUM
BUDAPESTI KÖZLEKEDÉSI ÉS
VÁZKÖZLEKÉSI ZRT.

HungaroControl
Soaring to the next

GRIPEN

CSATLAKOZZ TE IS A
BALATON KÖRÜLI
BICIKLITÚRÁHOZ!

A NEVEZÉS DÍJTALAN.

További részletek a www.hososz.hu honlapon.

KATONÁK HŐSÖK
HATÁRŐR - MŰSZAKI

HONVÉDELMI
MINISZTERIUM

HONVÉDELMI
KÖTELEK

KATONASULI